

ABSTRACTS / REZUMATE

Ana-Maria ADI (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj),
Marea criză economică în presa românească (The Great Economic Depression in the Romanian Press)

Abstract: The Great Depression of 1929-1933 is an event that many economists discuss and study, and since the basis of my university training is an economic profile, I consider it a real challenge to study this problem from a historical point of view as well. Debates about this economic crisis, in particular about its consequences, as well as its causes, are still effervescent, all the more so as a series of interpretations enter into polemics, equally involving economists, historians and sociologists. At the time of the great economic crisis, the United States were just recovering from the First World War and the economy was entering a new era. The unprecedented development of technical and scientific innovations during and immediately after the war had created a gap between the industry's ability to generate competitive products and the ability of employees to buy them, while the saving rate of the above-average income population was higher than the increase in investment opportunities, leading to an unprecedented increase in the prices of some assets, shares and real estate, mainly. Romania, part of the global system of the capitalist economy, was also hit by the economic crisis of 1929-1933. As in other capitalist countries, in Romania the crisis had encompassed all branches of activity: industry, agriculture, trade, finance, monetary movement, banking system, with all its harmful consequences.

Rezumat: Marea criză economică din perioada 1929-1933 este un eveniment pe care mulți economiști îl discută și studiază, iar cum la baza pregătirii mele universitare se află un domeniu de profil, consider o adevărată provocare studierea acestei problematice și din punct de vedere istoric. Dezbaterile privind această criză economică, în special urmările, dar și cauzele sale, incită și azi spiritele, cu atât mai mult, cu cât o serie de interpretări intră într-o polemică ce angrenează deopotrivă economiști, istorici și sociologi. În momentul izbucnirii marii crize economice, Statele Unite ale Americii tocmai își reveneau după primul război mondial, iar economia intra într-o nouă eră. Dezvoltarea fără precedent a inovațiilor tehnice și științifice din timpul războiului și imediat după a creat o prăpastie între capacitatea industriei de a genera produse competitive și capacitatea salariaților de a le cumpăra, în timp ce rata de economisire a populației cu venituri peste medie era mai mare decât creșterea oportunităților de investiții, ceea ce a dus la o creștere fără precedent a prețurilor unor active, acțiuni și imobiliare, în principal. România, făcând parte din sistemul mondial al economiei capitaliste, a fost și ea lovită de criza economică din perioada 1929-1933. Ca și în celelalte țări capitaliste, în România criza a cuprins toate ramurile de activitate: industria, agricultura, comerțul, finanțele, circulația monetară, sistemul bancar, cu toate consecințele sale nefaste.

Mizuki AOYAMA (Universitatea Eötvös Loránd, Budapesta/ELTE, Budapest), *Memories of the Aster Revolution during the Interwar Period in Hungary (Amintiri despre revoluția Aster în perioada interbelică din Ungaria)*

Abstract: In my presentation, I examine how people remembered the Aster Revolution during the interwar period in Hungary. As a result of this revolution, the First Hungarian People's Republic was proclaimed and Mihály Károlyi served as Prime Minister. The Károlyi government tried democratic reforms, but the government got into a difficult situation when the Entente supported the independence of ethnic minorities from Hungary. And the reforms of domestic affairs fell behind and public dissatisfaction increased. Eventually, Károlyi handed over power to communists in March 1919. The communist regime (The Hungarian Soviet Republic) reigned from 21 March 1919 until 1 August 1919, and after the collapse of the Soviet Republic, a counterrevolution group seized power, and the Kingdom of Hungary was established, which was ruled by Miklós Horthy. Under the Horthy regime, Károlyi was condemned for the loss of "Hungary's traditional territory" and the establishment of the communist regime. Károlyi was called a "traitor" and many textbooks and scholarly books that negatively evaluated the revolution were published. However, even under such political circumstances, some people evaluated Károlyi and the Aster Revolution positively. In my presentation, I'll focus on these people. I'll mainly examine the activities of the "Octobrists" under the Horthy regime, who participated in the Károlyi's government.

Rezumat: În prezentarea mea, examinez modul în care oamenii și-au amintit Revoluția Aster în perioada interbelică din Ungaria. În urma acestei revoluții, a fost proclamată Prima Republică Populară Maghiară, iar Mihály Károlyi a fost prim-ministru. Guvernul Károlyi a încercat reforme democratice, dar guvernul a ajuns într-o situație dificilă când Antanta a susținut independența minorităților etnice față de Ungaria. Reformele în probleme interne au rămas în urmă, iar nemulțumirea publicului a crescut. În cele din urmă, Károlyi a predat puterea comuniștilor în martie 1919. Regimul comunist (Republica Sovietică Maghiară) a durat din 21 martie 1919 până la 1 august 1919, iar după prăbușirea Republicii Sovietice, un grup contrarevoluționar a preluat puterea, iar Regatul Ungariei a luat ființă, sub conducerea lui Miklós Horthy. Sub regimul Horthy, Károlyi a fost condamnat pentru pierderea „teritoriului tradițional al Ungariei” și pentru instaurarea regimului comunist. Károlyi a fost numit „trădător” și au fost publicate multe manuale și cărți academice care au evaluat negativ revoluția. Cu toate acestea, chiar și în astfel de circumstanțe politice, unii au evaluat pozitiv figura lui Károlyi și revoluția Aster. În prezentarea mea, mă voi concentra pe aceștia din urmă. Voi examina în principal activitățile „octombriștilor” sub regimul Horthy care au participat în guvernul lui Károlyi.

Anamaria Ștefania BALAȘ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Cartagina: utilizarea surselor pentru validarea opiniilor (Carthage: the Use of Sources in order to Validate Opinions)*

Abstract: The use of both literary and historical sources exposes us to important historical concepts. First, we become aware that the literary sources might be more or less accurate, more or less metaphorical, while the historical ones reflect an author's interpretation of past events, therefore many times we can recognize their subjective nature. This analysis is meant to show how we can use these written sources in parallel, in order to try to reconstruct the image that Carthage had in the Ancient World and how we can extract important information from what it might seem, at a first look, that it is a fictive story or just some very personal opinions of an author.

Rezumat: Utilizarea atât a surselor literare, cât și a celor istorice, ne expune la concepte istorice importante. În primul rând, devenim conștienți de faptul că sursele literare pot fi mai mult sau mai puțin exacte, mai mult sau mai puțin metaforice, în timp ce cele istorice reflectă interpretarea unui autor asupra evenimentelor trecute, prin urmare de multe ori le putem recunoaște natura subiectivă. Această analiză este menită să arate cum putem folosi aceste surse scrise în paralel, pentru a încerca să reconstruim imaginea pe care Cartagina o avea în lumea antică și cum putem extrage informații importante din ceea ce ar putea părea, la o primă vedere, că este o poveste fictivă sau doar niște opinii foarte personale ale unui autor.

Ildikó BÁLINT (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *The Social Acceptance of Barbers in 1560 according to a Correspondence with Sibiu (Acceptarea socială a bărbierilor în anul 1560 potrivit unei corespondențe cu Sibiu)*

Abstract: We have several data concerning the Transylvanian guilds from the Middle Ages. It was the time when communities were created for the purpose of protecting their interests, as they wanted to separate themselves from the nobles and ecclesiastical authorities. The final and legal form of this was the guild, which granted its members various privileges in privileged cities or country towns. After Mohács, during the development of early modern Transylvania, guild life is characterized by stagnation, but after the establishment of the independent Principality of Transylvania it rebounded. The guild of barbers can be traced back to the sixteenth century, when Queen Isabella published their first statute in Cluj-Napoca, on February 13th, 1550. The early modern barbers are integrated into the urban society in Transylvania. In addition to shaving and haircuts, their duties included general healing of wounds, venesection, cupping, dentistry, the treatment of fractures, sprains, burns. From 1560 onwards there were four letters closely related in terms of their subject matter and the statute of 1562. Each of these debates whether the sons of barbers can be admitted in other guilds.

Rezumat: Avem mai multe informații în legătură cu breslele transilvănene din Evul Mediu. Atunci au fost create comunități cu scopul de a proteja interesele lor care doreau astfel să se separe de nobili și de autoritățile ecleziastice. Forma finală și legală a acestei tendințe a fost creată în cadrul breslelor care au acordat membrilor săi, prin intermediul sfatului orașenesc sau al domnitorilor, diverse privilegii în orașele libere regale sau orașe târguri. Dezvoltarea breslelor din Transilvania în epoca modernă timpurie după Mohács se caracterizează printr-o stagnare, dar acesta va prospera după înființarea principatului din Transilvania. Primul atestat ce s-a găsit până acum care dovedește existența breslei bărbierilor provine din secolul al XVI-lea, când regina Isabella a întocmit primul lor statut la Cluj-Napoca pe data de 13 februarie 1550. Bărbierii din epoca modernă timpurie se integrează în viața orașenească al Transilvaniei. În afară de bărbierit și tuns ei au avut ca sarcină vindecarea și pansarea rănilor, veneseția, extracția dinților și reducerea inflamației, tratarea fracturilor, entorselor, arsurilor. Din 1560 au existat 4 scrisori care sunt strâns legate în ceea ce privește obiectul lor și de statutul redactat în anul 1562. Fiecare dintre acestea discută dacă fiii bărbierilor pot fi admiși în alte bresle.

Vlad BARANGĂ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj),
Trei etape ale uitării pe parcursul unui secol (Three Stages of Oblivion over a Century)

Abstract: During the interwar period, the journalistic, literary and sociopolitical activity of ploughmen writers enjoyed great success in Banat and was noticed by intellectuals from other Romanian regions. Today, their work is almost unknown. By analysing what, how and how much was written about these writers during the last century, we reveal how they have fallen into obscurity. There are three stages: the interwar and Second World War stage, the communist stage and the post-Revolution stage. During the interwar and Second World War years, the phenomenon is known by intellectual circles west of the Carpathians, and it's sometimes even talked about in Bucharest. Contemporary newspapers talk about the ploughmen writers. The phenomenon is discovered and promoted by important figures of the Romanian cultural space. Communism puts an end to the creative activity of these peasants. The papers only rarely remember their literary work and ignore their other interests. During the final two decades, fragments of this phenomenon are incorporated into projects of Ceaușescu-style nationalism, with omissions and distortions. Only feeble efforts to preserve the memory of the ploughmen writers are encountered after the Revolution. Amid sterile attempts to revive their periodicals and distortions maintained by the academic environment, the phenomenon exists as a mere footnote of Banatian culture. Just like in communism, the perception of the phenomenon is dominated by its literary component.

Rezumat: În perioada interbelică, activitatea ziaristică, literară și social-politică a plugarilor condeieri s-a bucurat de mare succes în Banat și a atras atenția intelectualilor din alte regiuni ale țării. În prezent, munca lor este aproape necunoscută. Analizând cât, ce și cum s-a scris despre plugarii condeieri de-a lungul ultimei sute de ani, observăm

traseul acestei treceri în obscuritate. Se disting trei etape: perioada interbelică și a războiului, perioada comunistă și cea de după Revoluție. În perioada interbelică și în anii celui de-al Doilea Război Mondial, fenomenul este în atenția cercurilor intelectuale de la vest de Carpați, iar pe alocuri ajunge să fie discutat în capitală. Presa vremii tratează activitățile plugarilor condeieri. Fenomenul este descoperit și promovat de nume grele ale lumii culturale. Perioada comunistă pune capăt muncii creatoare a acestor țărani. În presă mai apar doar amintiri răzlețe despre activitatea lor literară, ignorând celelalte interese. În ultimele două decenii, fragmente ale fenomenului sunt înglobate în proiecte ale naționalismului ceaușist, cu omisiuni și denaturări. După Revoluție, se întâlnesc eforturi firave de a menține vie memoria activității plugarilor condeieri. Între tentative sterile de a reînvia publicațiile sătești și denaturări menținute în mediul universitar, fenomenul este o notă de subsol a culturii bănățene. La fel ca în comunism, componenta literară domină percepția fenomenului.

Beáta BARBOCZ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Observații noi asupra ceramicii funerare de la cimitirul din epoca migrațiilor Fântânele – “Dâmbul Popii” (New Observations on the Funeral Pottery during the Migration Period at the Fântânele – “Dâmbul Popii” Cemetery)*

Abstract: The cemetery of Fântânele was excavated for the first time in 1969 by Tudor Soroceanu and Florin Medeleț. 59 graves dating to the migration period were then identified. The cemetery can be correlated with the Band – Vereșmort group (also named Band – Noșlac), defined as the fourth group by Kurt Horedt, and interpreted as “late Germanic”. This cemetery is one of the row – grave cemeteries. Its main features are: the graves are placed in less or more parallel lines, they share a West-East orientation (small deviations can be observed due to the changing of the seasons), the funeral rite is inhumation, and funeral inventory is present in the graves. Using literal sources (such as Tacitus, Salvianus, and Iordanes) we can have a better understanding of the religion of Germanic populations. The funeral inventory often contained ceramic vessels. All the graves suffered interventions. The purpose of these interventions is raising numerous questions: were they robbed as a part of a ritual, or only for the funeral goods? Using the pottery vessels and associating them with technological groups, in correlation with other grave goods, I managed to provide a definition for the internal chronology of the cemetery.

Rezumat: Cimitirul de la Fântânele a fost cercetat prima dată în 1969 de Tudor Soroceanu și Florin Medeleş. Au fost identificate și cercetate 59 de morminte aparținând epocii migrațiilor. Cimitirul aparține orizontului Bandu – Vereşmort (numit și Band – Noşlac), definit ca grupul IV de Kurt Horedt, interpretat ca „germanic târziu”. Acest cimitir face parte din orizontul cimitirelor dispuse în şiruri paralele. Caracteristicile acestuia sunt: organizarea mormintelor în şiruri mai mult sau mai puţin paralele, orientarea acestuia (cu mici deviaţii datorită schimbării anotimpurilor) vest – est, ritul funerar de inhumaţie, și prezenţa inventarului funerar: în cazul femeilor bijuterii, în cazul bărbaţilor arme. Cu ajutorul surselor literare (de exemplu: Tacitus, Salvianus, și Iordanes) putem cunoaşte mai bine religia popoarelor germanice. Inventarul funerar adeseaori conţinea vase ceramice. Toate mormintele au suferit intervenţii ulterioare. Scopul acestor intervenţii pune multe întrebări: mormintele au fost jefuite ca parte a unui ritual sau au fost jefuite pur și simplu pentru inventarul funerar? Cu ajutorul vaselor, și împărţirea lor în grupuri tehnologice, precum și cu ajutorul altor obiecte aparținând inventarului funerar am reușit să definim o cronologie internă a cimitirului.

Daniel BARNA (Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj/“Babeş-Bolyai” University, Cluj), *Tipologia dispenselor oferite în Episcopia Greco-Catolică de la Cluj-Gherla la începutul deceniului V al secolului al XX-lea (The Typology of Dispensations Granted in the Greek-Catholic Diocese of Cluj-Gherla at the beginning of the Fifth Decade of the Twentieth Century)*

Abstract: Even if in the early fifth decade of the twentieth century one can speak of a strong secularization of society, the Church continued to be a prominent institution, and the rules by which the church organized and led the community of believers continued to be respected by a large number of parishioners, this social reality being also valid for Greek-Catholic believers of the Greek-Catholic Diocese of Cluj-Gherla. In certain situations, however, the bishop granted relief from the strict application of some laws, this being possible by offering dispensations. Exemptions were made as a result of applications made by parishioners, and the payment of fees for each type of dispensation. Therefore, this paper aims to illustrate the entire process of obtaining a dispensation, from the time of application to the parish office, until the time of receipt of the bishop's decision. Also, the types of dispensations offered by Bishop Iuliu Hossu will be presented, as well as the fees charged for each type of dispensation. The motivations expressed by the faithful to receive the necessary exemptions will also be analyzed, to see to what extent they were recurrent. The last aspect highlighted in the paper is the exposition of a situation in which church laws were violated, presenting the reaction of the community: both believers and local clergy, and the position of the bishop in resolving such conflicts.

Rezumat: Chiar dacă la începutul deceniului 5 al secolului al XX-lea se poate vorbi de o puternică secularizare a societății, Biserica a continuat să reprezinte o instituție de referință, iar normele promovate de către aceasta să fie respectate de un număr mare de credincioși, realitate socială valabilă și pentru credincioșii greco-catolici ai Episcopiei Greco-Catolice de Cluj-Gherla. În anumite situații însă, episcopul acorda scutiri de la aplicarea anumitor norme, acest lucru fiind posibil prin oferirea de dispense. Scutirile se făceau ca urmare a formulării unor cereri și a achitării taxelor aferente fiecărui tip de dispensă. Așadar, lucrarea de față își propune să illustreze întreg procesul de obținere a unei dispense, din momentul formulării cererii la oficiul parohial, până la venirea deciziei de la episcopie. De asemenea, vor fi prezentate atât tipurile de dispense oferite de către episcopul Iuliu Hossu, cât și modul în care credincioșii și-au formulat motivația cererilor, precum și taxele pe care le plăteau pentru fiecare tip de scutire. Un ultim aspect evidențiat în cadrul lucrării constă în expunerea unei situații în care normele avute în vedere nu sunt respectate, expunând reacția comunității: atât a credincioșilor, cât și a clerului local, și poziția pe care o adoptă episcopul în rezolvarea acestui tip de conflicte.

Serena BIGGIO (Universitatea din Genova/University of Genoa), *The Roman Influence on the Przeworsk Culture: the Case of Roman Imports in the Tombs of Wrocław - Zakrzów* (*Influența romană asupra culturii Przeworsk: cazul importurilor romane în mormintele din Wrocław - Zakrzów*)

Abstract: The Przeworsk culture stems from the fourth century BC between Oder and Vistula with a development on a Celtic basis, but from the first century AD there is a notable cultural change with the adoption of the "Roman style", recognizable in the ornaments, accessories and armaments; moreover, during this period, following contacts with the Empire, an accentuation of social differences takes place. For this reason, between the first and second centuries AD, members of a "superior class" emerged in free Germany through the birth of princely tombs belonging to the representatives of the barbarian elite with the strong presence of objects of Roman import. The Przeworsk culture lends itself very well to the analysis of Roman influence through the study of imports since, near Breslau, three princely burial tombs dating back to the third and fourth century AD have been found, most likely belonging to a Vandal family. These artifacts could have come into the possession of the rulers of Silesia, either as spoils of war or through trade or as a diplomatic gift from the sovereigns of the Roman provinces located on the border, with the aim of establishing relations of "friendship" favorable to the empire, but also in relation to the Marcomanni kings who offered the booty obtained in the clashes with Rome. Through these findings I try to show, on one hand, that the strong Roman influence spread far beyond the limes and, on the other hand, the possible process of Romanization of the life of the Germanic elite despite the fact that the Vandals are often depicted in classical sources as a destroyer and barbarian people.

Rezumat: Cultura Przeworsk apare din secolul al IV-lea î.Hr. între râul Oder și Vistula cu o dezvoltare pe bază celtică, dar din secolul I d.Hr. are loc o schimbare culturală notabilă odată cu adoptarea „stilului roman”, ce poate fi recunoscut în ornamente, accesorii și armament; mai mult, în această perioadă, în urma contactelor cu Imperiul, are loc o accentuare a diferențelor sociale. Din acest motiv, între secolele I și II d.Hr., membrii unei „clase superioare” apar în Germania liberă prin apariția mormintelor princiare aparținând reprezentanților elitei barbare, cu o puternică prezență a obiectelor de import roman. Cultura Przeworsk se pretează foarte bine analizei influenței romane prin studiul importurilor întrucât, lângă Wrocław/Breslau, au fost găsite trei morminte funerare princiare datând din secolele III și IV d.Hr., cel mai probabil aparținând unei familii vandale. Aceste artefacte ar fi putut intra în posesia conducătorilor Sileziei, fie ca pradă de război, fie prin comerț, fie ca un cadou diplomatic de la suveranii provinciilor romane situate la graniță, cu scopul de a stabili relații de „prietenie” favorabile cu imperiul, dar și în legătură cu regii marcomani care au oferit prada obținută în ciocnirile cu Roma. Prin aceste constatări încerc să arăt, pe de o parte, că puternica influență romană s-a extins cu mult dincolo de *limes* și, pe de altă parte, posibilul proces de romanizare a vieții elitei germanice, în ciuda faptului că vandalii sunt adesea reprezentați în izvoarele clasice ca distrugători și ca un popor barbar.

György BOGNÁR (Universitatea Catolică Eszterházy Károly, Eger/Eszterházy Károly Catholic University, Eger), *The Career Paths of Envoys of the Principality of Transylvania in the Second Half of the Seventeenth Century* (Traiectoriile în carieră ale solilor Principatului Transilvaniei în a doua jumătate a secolului al XVII-lea)

Abstract: In the last years I have studied the career paths of several Transylvanian envoys (for example Kristóf Paskó, László Baló, János Sárosi), and I am going to talk about the results of these studies. In my presentation I cover the main questions and topics of my research, which are the following: the social and political background of the envoys; the duties and activities of the envoys on the Porte; and how their diplomatic activity influenced their future career. I also try to give answers to these questions. Furthermore, I present the main types of sources of my research, and how they can be used to reconstruct the aforementioned career paths. These sources mostly consist of exchanged letters between the envoys and Transylvanian officials or high-ranking nobles, which can be found either in the archives or published in print.

Rezumat: În ultimii ani am studiat traiectoriile în carieră ale mai multor soli transilvăneni (de exemplu Kristóf Paskó, László Baló, János Sárosi) și voi vorbi despre rezultatele acestor cercetări. În prezentarea mea expun principalele întrebări și subiecte ale cercetării mele, ele fiind următoarele: contextul social și politic al solilor; îndatoririle și activitățile solilor pentru Poartă; modul în care activitatea lor diplomatică le-a influențat viitoarea carieră. Îmi propun să formulez răspunsuri la aceste întrebări. În plus, prezint principalele tipuri de surse ale cercetării mele și modul în care acestea pot fi utilizate

pentru a reconstitui traiectoriile de carieră menționate mai sus. Aceste surse constau în mare parte în scrisori schimbate între soli și oficiali transilvăneni sau nobili de rang înalt, care pot fi găsite fie în arhive, fie în diverse publicații.

Lorenzo BORAGNO (Universitatea din Le Mans/University of Le Mans), *Missing Links. The Production of Iron-made Equipment on a Provincial Scale: the Case of Roman Dacia* (Verigi lipsă. Producția de utilaje din fier la scară provincială: cazul Daciei romane)

Abstract: Network or centralised system? Although it is beyond doubt that the imperial army consumed an immense quantity of iron to produce weapons, armours and other pieces of soldiers' equipment, the identification of metallurgic facilities is often difficult and, because Roman military workshops had no unique plan, it relies on secondary evidence such as half-finished pieces, crucibles and slugs (sure signs that metals were worked *in situ*). The distribution of this kind of evidence in Dacia attests a low-intensity network of *fabricae*: not every *castra* in the province has shown consistent traces of workshops, but evidence of metallurgic activities is fairly diffuse and relatively frequent in military sites of the province. A main issue remains however because it does not seem plausible that those small workshops were able to fully supply the army with tools and weaponry. Dacia presents some characteristics that make the region a very suitable case of study for this kind of topic. The area was rich in natural resources and iron mines and extracting sites were notably under the firm control of the provincial administration and often overseen by the army. Not only the main sources of raw materials were easily exploitable for the provincial administration, but the road network of the province was dotted by military installations: military camps and fortresses were distributed along the main roads and along the borders, where soldiers guarded the most important accesses through the Carpathians.

Rezumat: Rețea sau sistem centralizat? Deși este neîndoielnic că armata imperială a consumat o cantitate imensă de fier pentru a produce arme, armuri și alte piese de echipament ale soldaților, identificarea instalațiilor metalurgice este adesea dificilă și, deoarece atelierele militare romane nu aveau un plan unic, ea se bazează pe dovezi secundare, cum ar fi piese semifinite, creuzete și gloanțe (semne sigure că metalele au fost prelucrate *in situ*). Distribuția acestui gen de dovezi în Dacia atestă o rețea redusă de *fabricae*: nu toate castrale din provincie au prezentat urme consistente ale unui atelier, dar dovezile activităților metalurgice sunt destul de difuze și relativ frecvente în șantierele militare din provincie. O problemă principală rămâne totuși, deoarece nu pare plauzibil că acele mici ateliere au fost capabile să aprovizioneze pe deplin armata cu unelte și arme. Dacia prezintă câteva caracteristici care fac din regiune un caz de studiu foarte potrivit pentru acest gen de subiect. Zona era bogată în resurse naturale, iar minele de fier și siturile de extracție se aflau în special sub controlul ferm al administrației provinciale și adesea erau supravegheate de către armată.

Nu doar principalele surse de materii prime erau ușor de exploatat pentru administrația provincială, dar rețeaua de drumuri a provinciei era presărată cu instalații militare: taberele și fortărețele militare erau distribuite de-a lungul drumurilor principale și de-a lungul granițelor, unde soldații păzeau cele mai importante căi de acces prin Carpați.

Irinela BORDEA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Forme de asociere a tinerilor din Turnu-Severin în perioada interbelică: Straja Țării (Forms of Association for Young People from Turnu-Severin during the Interwar Period: Straja Țării)*

Abstract: This presentation aims to debate a less addressed issue in the local history works dedicated to the city of Turnu-Severin in the interwar period, namely the association of teachers and students of Severin schools in „The Country’s Sentinel” („Straja Țării”). Being marked by a deep crisis of democracy, the interwar years of the last century meant the establishment of dictatorship in several European countries. In Romania, the measures adopted by King Carol II, after the restoration in 1930, led to the erosion of the democratic system, favoring the establishment of the authoritarian regime in 1938. An important direction of his policy was aimed at the youth of the country who were included in the organization “Straja Țării”. “Straja Țării” coordinated the activity of the institutions dealing with the “moral, social, national, and physical education” of boys between 7 and 18 years old and girls between 7 and 21 years old. The guards took part in ceremonies related to the reception of some distinguished guests who visited the city, in holidays organized by local officials on May 10 and June 8, in evening working sessions, trips and camps. They watched propaganda movies. They were present at the ceremonies of raising the national flag at the schools in the city. The city was visited by groups of guards from the country together with their commanders. Some of the student-guards enjoyed the guard activities, others, much fewer, did not obey the strict rules and were sanctioned.

Rezumat: Comunicarea de față își propune să supună dezbaterii un aspect mai puțin abordat în lucrările de istorie locală dedicate orașului Turnu-Severin în perioada interbelică, anume asocierea profesorilor și elevilor școlilor severinene în „Straja Țării.” Fiind marcați de o criză profundă a democrației, anii interbelici ai secolului trecut au însemnat instaurarea dictaturii în mai multe țări europene. În România măsurile adoptate de regele Carol al II-lea, după restaurația din 1930, au dus la erodarea sistemului democratic favorizând instaurarea regimului autoritar în 1938. O direcție importantă a politicii sale a vizat tineretul țării care a fost încadrat în organizația „Straja Țării”. „Straja Țării” coordona activitatea instituțiilor care se ocupau de „educația morală, socială, națională și fizică” a băieților între 7 și 18 ani și fetelor între 7 și 21 de ani. Străjerii și străjerele au luat parte la ceremonialuri legate de întâmpinarea unor oaspeți de seamă care au vizitat orașul, la sărbători organizate de oficialitățile locale de 10 mai și 8 iunie, la șezători, excursii și tabere. Au vizionat filme de propagandă. Au fost

prezenți la ceremonii de ridicare a pavilionului național la școlile din oraș. Orașul a fost vizitat de grupuri de străjeri și străjere din țară împreună cu comandanții sau comandantele lor. Unii dintre elevii-străjeri s-au bucurat de activitățile străjerești, alții, cu mult mai puțini, nu s-au supus regulilor stricte și au fost sancționați.

Andreea-Brândușa BUNGĂRDEAN(Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Confesiuni creștine românești în epoca modernă la Turda și bisericile lor (Romanian Christian Confessions during the Modern Era in Turda and Their Churches)*

Abstract: By participating in this year's conference, I want to introduce a series of ecclesiastical buildings in Turda of the modern era, built by the Romanian population with the purpose of celebrating their faith in a private place, in intimacy with the Godhead. The topic of discussion follows a complementary direction to that addressed in the Ph.D. thesis, building the argument around the same questions: "Who...?" and "Where...?", in order to emphasize that the prolific urbanization of the modern period is relevant to both the secular and ecclesiastical dimensions. The problem of the presence of Romanians in bourgeois activities during the period dominated mainly by the Habsburg nobility, then by the Hungarian nobility, in the socio-architectural sphere, is also evident at the level of places of worship. If until the eighteenth century in Turda there were only Catholic, Unitarian and Reformed churches. Beginning with the eighteenth century it became possible to build churches for the Romanian population. During the modern period, the Romanian population grew slowly, the ethnic picture having other dominant features. Linking the historical records contained in various works and comparing the information forms the basis of my approach to the historical analysis I have undertaken in this study. As a result, the study aims to disseminate the results obtained by overlaying information of an 'old' and 'new' nature in order to certify the documentary accuracy.

Rezumat: Prin participarea la conferința din anul acesta doresc să fac cunoscute o serie de clădiri ecleziastice din Turda epocii moderne, ridicate de populația românească cu scopul de a-și celebra credința într-un loc personal, în intimitate cu divinitatea. Tema de discuție urmează o direcție complementară celei abordate în lucrarea de doctorat, construind argumentul în jurul aceluiași întrebări: „Cine...?” și „Unde...?”, pentru a reliefa faptul că urbanizarea prolifică din perioada modernă este relevantă atât pentru dimensiunea laică, cât și pentru cea ecleziastică. Problema prezenței românilor în activitățile burgheze în perioada dominată preponderent de nobilimea habsburgică, apoi de cea maghiară, în plan socio-arhitectural, se remarcă și la nivelul lăcașurilor de cult. Dacă în Turda până în secolul XVIII avem doar biserici romano-catolice, unitariene și reformate, începând cu secolul XVIII posibilitatea ridicării unei biserici românești începe să se materializeze. Pe parcursul perioadei moderne, populația românească a cunoscut o creștere lentă, tabloul etnic având alte dominante. Punerea în relație a datelor istorice conținute în diverse lucrări și confruntarea informațiilor constituie fundamentul

demersului meu în analiza istorică pe care am întreprins-o în acest studiu. Ca urmare, lucrarea își propune să disemineze rezultatele obținute prin suprapunerile informațiilor de natură „veche” și „nouă”, în vederea certificării acurateței documentare.

Claudiu Ramon D. BUTCULESCU (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *IT Solutions Used in the Analysis of Heraldry Sources (Soluții informatice în analiza surselor heraldice)*

Abstract: In this paper I will try to present some applicative aspects regarding the use of IT solutions in the analysis of heraldic sources. Without claiming a need to replace traditional research methods, IT solutions represent a particularly useful tool made available to the researcher, through which both qualitative and quantitative results can be obtained in a much shorter timeframe than through traditional methods of analysis. Regarding the contents of this paper, I will present in a first part some possible uses of database systems for the indexing and analysis of coats of arms, as well as the possibility of interconnecting and relating the information used by them. In a second part, I will try to highlight the opportunities for comparative analysis of coats of arms, as well as other scientific information, as a result of querying databases containing information on heraldic sources. Finally, I will try to present the integration of such a database into a freely accessible website, aiming to capitalize and disseminate the scientific information included in the database. With the help of IT solutions, time, personnel, and financial resources can be used much more efficiently, so that scientific results that in the past would have required vast resources can at present be obtained through new technologies, with the use of much narrower resources and become therefore accessible to a much larger number of researchers.

Rezumat: În cadrul prezentei lucrări voi încerca să prezint câteva aspecte aplicative referitoare la utilizarea soluțiilor informatice în analiza surselor heraldice. Fără a avea pretenția de a înlocui metodele tradiționale de cercetare, soluțiile informatice reprezintă un instrument deosebit de util pus la dispoziția cercetătorului, prin care se pot obține rezultate atât calitative, cât și cantitative, într-un interval de timp mult mai scurt decât prin metodele tradiționale de analiză. În cadrul lucrării, voi prezenta într-o primă parte posibile utilizări ale sistemelor bazelor de date în indexarea și analiza stemelor, precum și posibilitatea interconectării și relaționării informațiilor utilizate de acestea. Într-o a doua parte, voi încerca să evidențiez oportunitățile de analiză comparată a stemelor, precum și a altor informații științifice, ca urmare a interogării unor baze de date conținând informații privind sursele heraldice. Nu în ultimul rând, voi încerca să prezint integrarea unei asemenea baze de date într-o pagină de internet care să poată fi accesată în mod liber, în vederea valorificării și diseminării pe cale științifică a informațiilor incluse în baza de date amintită mai sus. Cu ajutorul unor soluții informatice, resursele de timp, personal și cele financiare pot fi utilizate mult mai eficient, astfel încât rezultate științifice care în trecut ar fi necesitat vaste resurse în prezent să poată fi obținute prin

intermediul noilor tehnologii cu folosirea unor resurse mult mai restrânse și deci accesibile unui număr mult mai mare de cercetători.

Valerica CIREAȘĂ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj),
Aspecte privind viața și activitatea electricianului Gheorghe Gheorghiu la Atelierele CFR Dej
(*Aspects regarding the Life and Activity of Gheorghe Gheorghiu as an Electrician at the National Railways in Dej*)

Abstract: This presentation aims to address some aspects regarding the life and work of Gheorghe Gheorghiu within the National Railways Dej Workshops, according to the following documents found in the archival funds: *Gheorghe Gheorghiu-Dej Collection* from 1901 – 1965; *Memories, memoirs and notes of some personalities about the social-economic and political situation in Romania*, from 1882 – 1972; Central Committee of the Communist Party – Organizational Section from 1921 – 1972 and Central Committee of the Communist Party – Chancellery Section from 1932 – 1973; funds kept at the Central National Historical Archives of Bucharest and also of the archive of the People’s Council of Dej District from 1950 – 1968. The electrician Gheorghe Gheorghiu was involved in the trade union activity of the workers from the CFR Galați Workshops, from where he was moved on disciplinary grounds, on August 15, 1931, to the CFR Dej Workshops, having been accused of “communist agitation”. Here he would continue to be involved in the trade union life of the railway workers and his actions would lead to the closure of the CFR Dej Workshop, as well as to the dismissal of 300 workers. All the activity from Dej of Gheorghe Gheorghiu results from the Notes of the Military Prosecutor’s Office of the War Council of the Second Army Corps entitled “The activity of Gheorghe Gheorghiu”, from the protocols drawn up on the occasion of the meetings of the members of the CFR labor union from Dej, as well as from letters, postcards, statements, and memories of the various people who knew him during that period of time.

Rezumat: Prezentarea de față își propune să abordeze aspecte din viața și activitatea pe care a avut-o Gheorghe Gheorghiu în cadrul Atelierele CFR Dej, așa cum reiese din documentele depistate în fondurile arhivistice: *Colecția Gheorghe Gheorghiu-Dej* din perioada 1901-1965; *Amintiri, memorii, și însemnări ale unor personalități despre situația economico-socială și politică din România* din perioada 1882-1972; *C.C. al PCR – Secția Organizatorică* din perioada 1921-1972 și *C.C. al PCR – Secția Cancelarie* din perioada 1932-1973; fonduri păstrate la Arhivele Naționale Istorice Centrale București, dar și a fondului arhivistic *Sfatul Popular al Raionului Dej* perioada 1950-1968. Electricianul Gheorghe Gheorghiu s-a implicat în activitatea sindicală a muncitorilor de la Atelierele CFR Galați de unde, acuzat de „agitație comunistă”, este mutat disciplinar, la 15 august 1931, la Atelierele CFR Dej. Aici se va implica în continuare în viața sindicală a muncitorilor ceferiști, iar acțiunile sale vor duce la închiderea Atelierului CFR Dej și concedierea a 300 de muncitori.

Toată activitatea de la Dej a lui Gheorghe Gheorghiu rezultă din Notele Parchetului Militar al Consiliului de război al Corpului II Armată intitulată „*Activitatea lui Gheorghe Gheorghiu*”, din procesele-verbale întocmite cu ocazia adunărilor membrilor sindicatului muncitoresc CFR din Dej, precum și din scrisori, cărți poștale, declarații și amintiri ale diverselor persoane care l-au cunoscut în aceea perioadă.

Ioan-Gabriel CHIRAȘ (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași/“Alexandru Ioan Cuza” University, Iași), *Presa ca sursă primară în cercetarea unor teme de istorie modernă. Cazul ziarului „Românul” și guvernarea conservatoare Lascăr Catargiu (1871-1876) [The Press as Primary Source in the Research of Modern History Topics. The Case of ‘Românul’ Newspaper and the Conservative Governance under Lascăr Catargiu (1871-1876)]*

Abstract: In an attempt to study known or lesser-known aspects, the historian is often put in difficulty by what the sources convey. Regardless of the information or its quality, the historian is called to offer this “expertise” on the sources, precisely in the idea that his way of interpretation can provide a coherent discourse of the research subject. For the modern history of Romania, especially for the second half of the nineteenth century, the sources are diversified - it could be stated that they are more accessible to the historian, even if there are of course exceptions. The research itself is based on the indisputable analysis of primary sources. That is why a review of some of the important newspapers of the time is necessary. In our approach we will also consider the newspaper “Românul” as the primary source, because of all the newspapers consulted, despite the total position against the Conservative government, it is the only one that gathers in its pages most information, offers analyses / opinions and exposes in detail many of the events that took place between 1871-1876. Since its founding, the newspaper had maintained its clearly radical liberal orientation, its optics constantly provoking a debate on the law of the press and how it could be restricted.

Rezumat: În încercarea de a studia aspecte cunoscute sau mai puțin cunoscute, istoricul este pus de cele mai multe ori în dificultate de ceea ce sursele transmit. Indiferent de informație sau de calitatea acesteia, istoricul este chemat să ofere această „expertiză” asupra surselor, tocmai în ideea că modul său de interpretare poate să ofere un discurs coerent al subiectului cercetării. Pentru istoria modernă a României, mai ales pentru cea de a doua jumătate a secolului al XIX-lea, sursele se diversifică și s-ar putea afirma că sunt mai accesibile istoricului, existând bineînțeles și excepții. Cercetarea propriu-zisă se bazează pe analiza indiscutabilă a surselor primare. În cazul de față, pentru istoria modernă, sursele primare sunt diverse, de la documentele de arhivă până la ziare. În demersul nostru vom avea în vedere și ziarul „Românul” ca sursă primară, pentru că dintre ziarele consultate, în ciuda poziționării totale contra guvernului conservator, este și singurul care reunește în paginile sale cele mai multe informații, oferă analize/opinii și expune în detaliu multe dintre faptele care s-au petrecut în perioada 1871-1876. Încă de

la fondarea sa, ziarul și-a păstrat orientarea clar liberal radicală, optica sa provocând constant o dezbatere asupra legii presei și a modului în care aceasta putea fi îngrădită.

Cristian CHIRCA (Școala Națională de Studii Politice și Administrative, București/SNSPA, Bucharest), *Relația Rusiei cu Occidentul, între glasnost (Gorbaciov) și prosveșcenie (Putin), din perspectiva comparatismului diacronic și sincron* [Russia's Relationship with the West, between Glasnost (Gorbaciov) and Prosveșcenie (Putin), from the Perspective of Diachronic and Synchronic Comparativism]

Abstract: At the beginning of the eleventh century, Kievan Russia already had a consolidated relationship with the West. Prince Yaroslav the Wise was married to Ingegerd, sister of the Swedish king Olof, and three of his daughters became queens by marriage: Anna - queen of France, Anastasia - queen of Hungary, Elisaveta - queen of Norway, a sister, queen of Poland, and a niece, Eupraxia, was married to the German Emperor Henry IV. Although these dynastic ties formed, in the long run, a potential bridge, a series of events such as the Great Schism, the Fourth Crusade, the attack of the Teutonic Knights, the Council of Florence, the Fall of Constantinople, the Westernization imposed by Peter the Great, Napoleon's campaign and World War I produced real mental scars in the Russian imagination that led to the perception of the West as a civilizational threat. From the perspective of diachronic and synchronic comparativism, Russia's current relationship with the West takes place between two referentials with a geo-linguistic and geo-cultural vocation, but also with great imaginary resonance - *glasnost* and *prosveșcenie*. The analysis of Russia's relationship with the West is carried out in a unified interdisciplinary framework in which historical research is complemented by the theory of international relations, as well as by elements specific to the theory of the imaginary, sociology, social psychology and comparative literature.

Rezumat: La începutul secolului al XI-lea, Rusia Kieveană avea deja o relație consolidată cu Occidentul. Cneazul Iaroslav cel Înțelept a fost căsătorit cu Ingegerd, sora regelui suedez Olof, iar trei dintre fiicele sale au devenit, prin căsătorie, regine: Anna – regină a Franței, Anastasia – regină a Ungariei, Elisaveta – regină a Norvegiei, o soră regina Poloniei, iar o nepoată, Eupraxia, a fost căsătorită cu împăratul german Henric al IV-lea. Deși aceste legături dinastice configurau pe termen lung o potențială punte de legătură, o serie de evenimente precum Marea Schismă, Cruciada a IV-a, atacul cavalerilor teutoni, Conciliul de la Florența, Căderea Constantinopolului, occidentalizarea impusă de Petru cel Mare, campania lui Napoleon și Primul Război Mondial au produs veritabile cicatrice mentale în imaginarul rus care au condus la percepția Occidentului drept o amenințare civilizațională. Din perspectiva comparatismului diacronic și sincron, relația Rusiei cu Occidentul în istoria timpului prezent se derulează între două referențiale cu vocație geolingvistică și geoculturală, dar și cu mare rezonanță imaginară – *glasnost* și *prosveșcenie*.

Analiza relației Rusiei cu Occidentul este realizată într-un cadru interdisciplinar unificat în care cercetarea istorică este completată de teoria relațiilor internaționale, dar și de elemente specifice teoriei imaginarului, sociologiei, psihologiei sociale și literaturii comparate.

Cristian-Sabin CHIRIȚĂ(Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Scurtă evoluție istorică a strategiilor de combatere a maladiilor (A Brief Historical Evolution of the Strategies to Fight Diseases)*

Abstract: This study aims to describe a brief evolution of disease control strategies at different times in history. Until the advancement of the necessary medicine and technology that led to the discovery of scientific foundations regarding the emergence and evolution of epidemics and pandemics, disease was approached from a religious, humoral, astral or miasmatic point of view. Adherents of these theories applied the most complex healing treatments for their period in history, from the preparation of plant and insect-based liquors to placing the patient in a dark room. A number of administrative measures have also been taken to combat diseases, such as the Sanitary Cords, the introduction of travel restrictions, the interdiction of overcrowding, the establishment of hospitals or applying quarantine to people and property on a biblical basis. By overcoming technological limitations in the nineteenth century, the pathogens responsible for global health crises, as well as scientific methods of disease prevention and control have been discovered. Furthermore, artificial immunization methods have been developed, such as vaccination and drug treatment, which have brought a series of criticisms and reluctance from a population group, and it perpetuated until present times, this anti-vaccination movement being present and vocal even in the case of the pandemic caused by the SARS-CoV-2 virus. Regarding Romania, this presentation will focus on the changes that occurred in the fight against disease in order to answer the question, if the Revolution of 1989 represented a turning point in terms of handling epidemics?

Rezumat: Acest studiu se referă la evoluția succintă a strategiilor de combatere a maladiilor în diferite momente ale istoriei. Până la avansul medicinei și a tehnologiei necesare care a dus la descoperirea fundamentelor științifice cu privire la apariția și evoluția epidemiilor și a pandemiilor, maladiile au fost abordate din punct de vedere religios, humoral, astral sau miasmatic. Adepții acestor teorii aplicau tratamente de vindecare dintre cele mai complexe de la prepararea unor licori din plante și insecte până la plasarea bolnavului într-o cameră întunecată. Pentru combaterea amenințărilor sanitare au fost adoptate și o serie de măsuri administrative cum ar fi Cordoanele Sanitare, introducerea restricțiilor de călătorie, interzicerea aglomerărilor de persoane, înființarea de lazarete sau aplicarea carantinei asupra indivizilor și a bunurilor pe fundamente biblice. Prin depășirea limitelor tehnologice în secolul XIX, au putut fi descoperiți agenții patogeni responsabili pentru crizele sanitare mondiale precum și metode științifice de prevenire și combatere a acestora. Astfel au fost dezvoltate metode

de imunizare artificială precum vaccinarea și tratamente medicamentoase care au adus o serie de critici și reticență din partea societății pe care le putem observa inclusiv în cazul pandemiei generate de virusul SARS-CoV-2. În ceea ce privește România, în acest studiu vor fi analizate modificările survenite asupra modalităților de combatere a maladiilor pentru a răspunde la întrebarea, dacă Revoluția din 1989 a reprezentat un punct de cotitură în ceea ce privește abordarea asupra epidemiilor?

Raluca COBUZ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *The Impact of the Communist Regime upon the Research of the Transylvanian Medieval Wall Paintings (Impactul regimului comunist asupra cercetării picturii murale medievale săsești din Transilvania)*

Abstract: As in many other fields, the research of medieval mural paintings in the Saxon churches of Transylvania has also been affected by political changes. The researchers started to analyse them in more detail since the beginning of the twentieth century, but in the Communist regime one may notice a lack of communication not only with the Saxon community from abroad, but also with the international research community. Discussions about dating, style, identification of the masters were preferred, while other themes such as the donors, receptors, the messages transmitted by the images or the devotional purposes were mostly, if not entirely ignored. There was a particular interest towards Romanian art, mainly of the monuments from the districts of Hațeg and Zarand. By contrast, the Saxon churches, even though they have much more to show and are more spectacular, have been discussed in a very limited number of studies. This presentation aims to underline how these Saxon monuments and their paintings were researched, both before and during the Communist regime. We also wish to identify the changes that occurred after the fall of the Communist regime in 1989. Among these changes, one may notice the more frequent relations with the communities from abroad and also the inclusion of Romanian research into the international scientific community through a more modern approach, and also by publishing these new studies in more visible, internationally rated publications.

Rezumat: Ca în multe alte domenii, și cercetarea istorică privind pictura murală medievală din spațiul săsesc transilvănean a avut de suferit de-a lungul timpului din pricina situației politice. Specialiștii au început să analizeze sistematic picturile murale din spațiul transilvănean începând cu secolul al XX-lea, însă în perioada comunistă s-a remarcat o lipsă de comunicare nu atât cu comunitatea sașilor din diasporă, cât cu comunitatea științifică internațională. Acest lucru, care înseamnă și accesul foarte limitat la o literatură publicată în occident, a cantonat istoriografia de artă din România în simple analize formale, privilegiind pe de-o parte anumite teme precum stilul, datarea și identificarea pictorilor, însă neglijând pe de altă parte probleme precum comanditarii acestor picturi, receptorii, mesajele transmise de imaginile medievale, sau utilizarea acestora în devoțiune. Se remarcă, în schimb, preferința pentru arta românească, fiind

privilegiate unele monumente precum bisericile pictate din Țara Hațegului sau din Zarand. Prin comparație, bisericile sașilor, deși oferă resurse mai bogate, sunt obiectul unui număr destul de limitat de studii. Prezentarea dorește să semnalizeze modul în care erau cercetate aceste picturi ale bisericilor medievale săsești, atât înaintea, cât și în timpul perioadei comuniste. Nu în ultimul rând, se urmărește și identificarea modificărilor survenite în cercetarea picturilor murale odată cu schimbările politice din 1989. Printre consecințele notabile ale schimbării politice se înscriu relațiile mai libere cu comunitatea din diasporă și integrarea cercetării din România în fluxul internațional prin adoptarea unor modele de analiză noi și prin publicarea rezultatelor cercetării în reviste cu mai mare vizibilitate.

Andra Cezara COMIATI (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Archaeological Findings from the Roman Auxiliary Fort at Gherla (Descoperiri arheologice în fortul auxiliar roman de la Gherla)*

Abstract: The Roman auxiliary fort from Gherla, which was built during the Trajan period (106-118) and was occupied until 275, played a significant role in the province's defense system. It was one of the many auxiliary forts that connected the legionary camps at Apulum and Potaissa with the ones on the North-Western *limes*. We know that since its beginnings, the military fort was occupied by *Ala II Pannoniorum et Gallorum*. During the nineteenth century, the ruins caught the attention of scholars, who wrote about them and documented them. At this time the area around the military fort was unoccupied, but years of heavy industrialization and urban development have led to the complete eradication of the old fortification. As a result, the history of this important military settlement can only be reconstructed through the documentation and archaeological material resulting from the archaeological excavations. The artifacts found here are divided between the museums from Gherla and Cluj-Napoca. Among the pieces discovered over time, I mention two military diplomas, numerous brooches attesting the existence of a workshop that produced such objects, various ornaments, coins, weapons, and pieces of military equipment, statues, and statuettes, etc. Although the settlement never gained an urban status, a close look at the material culture indicates a strong development of this area.

Rezumat: Fortul auxiliar roman de la Gherla, care a fost construit în perioada traiană (106-118) și a fost ocupat până în 275, a jucat un rol important în sistemul de apărare al provinciei. A fost unul dintre numeroasele forturi auxiliare care legau taberele legionare de la Apulum și Potaissa cu cele la nord-vestul de *limes*. Știm că încă de la începuturile sale, fortul militar a fost ocupat de *Ala II Pannoniorum et Gallorum*. În secolul al XIX-lea, ruinele au atras atenția savanților, care le-au descris și documentat. În acest moment, zona din jurul fortului militar era neocupată, dar ani de industrializare intensă și dezvoltare urbană au dus la eradicarea completă a vechii fortificații. Ca urmare, istoria acestei importante așezări militare nu poate fi reconstituită decât prin documentația și

materialul arheologic rezultat în urma săpăturilor arheologice. Artefactele găsite aici sunt împărțite între muzeele din Gherla și Cluj-Napoca. Dintre piesele descoperite de-a lungul timpului, menționez cele două diplome militare, numeroase fibule care atestă existența unui atelier care producea astfel de obiecte, diverse ornamente, monede, arme, și piese de tehnică militară, statui, statuete etc. Chiar dacă așezarea nu a câștigat niciodată un statut urban, o privire atentă asupra culturii materiale indică o puternică dezvoltare a acestei zone.

Ioana Teșcan COVA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Cum devin obiectele arheologice bunuri culturale muzeale: cazul unei colecții de sticlă arheologică farmaceutică* (How the Archaeological Objects turn into Museological Goods: the Case of a Pharmaceutical Collection of Archaeological Glass)

Abstract: My paper deals with the multiple challenges of storing an archaeological collection in a museum environment, from its discovery to managing, exhibiting and researching it. The presentation is structured around a specific case study, namely storing and providing accessibility for a museum archaeological glass collection. In early 2020 an archaeological excavation undertaken on Iuliu Maniu Street revealed approximately 120 bottles, complete and broken, plus hundreds of individual glass fragments, from the late nineteenth and early twentieth century; the glass bottles were used in pharmacies and/or chemists' shops. In the first part of my paper, I will point out the theoretical approaches in dealing with an archaeological museum collection, from discovery to storing, conserving, exhibiting, studying, managing and providing accessibility, both direct and scientific. Therefore, I will focus on some of the notions, terminologies and current theories within the field. The second part offers a detailed description and analysis of the above-mentioned pharmaceutical glass collection, considering the following criteria: their excavation context, conservation challenges and, particularly, the multiple aspects of managing, preserving, researching and disseminating. The aim of this second section is to point out the journey an object undertakes from being an archaeological artifact to becoming a cultural item. The museum, as the keeper of these types of collections, also becomes their disseminator, through collection management programs, exhibiting politics and educational activities.

Rezumat: În lucrarea de față îmi propun prezentarea și analiza multiplelor provocări legate de păstrarea unui tip de colecție arheologică în cadrul patrimoniului mobil muzeal, de la descoperire la depozitare, expunere și valorificare. Întreaga prezentare se va baza pe un studiu de caz, anume păstrarea și valorificarea muzeală a unei colecții de sticlă arheologică. La începutul anului 2020 au fost recuperate din umplutura unei fântâni moderne de pe str. Iuliu Maniu aproximativ 120 de sticle întregi sau întregibile și sute de fragmente individuale de sticlă, datate la sfârșitul secolului al XIX lea și în secolul XX, fiind utilizate pentru produse de drogherie sau farmacie. În prima parte a lucrării voi aborda câteva dintre perspectivele teoretice ale valorificării unei colecții arheologice

muzeale, de la contextul descoperirii la complexitatea provocărilor legate de depozitarea, conservarea și cercetarea acestui tip de bunuri culturale, axându-mă pe terminologii, noțiuni și tendințe acceptate și/sau folosite în domeniu. Prin studiul de caz despre colecția de sticlă farmaceutică arheologică menționată mai sus, încadrat în cea de-a doua parte a prezentării, voi oferi o descriere și o analiză a multiplelor aspecte legate de păstrarea și cercetarea unui bun cultural arheologic muzeal. Odată intrat în patrimoniul muzeal, un bun cultural sau o colecție de bunuri culturale arheologice capătă alte valențe, iar muzeul, ca păstrător al acestui tip de patrimoniu devine și diseminator al informațiilor legate de el, prin managementul acestor colecții, prin expunerea lor, prin programe educative sau de cercetare.

Cornel-Andrei CRIȘAN (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Islamic Literature in Romania: Sources, Types of Texts and Dissemination (Literatura islamică din România. Surse, tipuri de text și diseminare)*

Abstract: Among the Muslim community in Romania, especially among Romanians converted to Islam, there is an extensive number of Islamic materials written or translated into the Romanian language. Most of these materials are translations, from Arabic and English, of texts with religious content, written by Muslim authors from outside Romania. Some of these written materials were translated, published and disseminated either as projects of cultural-religious organizations or as personal projects of devoted members of the community. Currently, this type of literature that circulates officially, but especially informally, within local Muslim communities, is unmapped and unreviewed, neither in its content nor in its forms of dissemination (books, magazines, brochures). Especially in the case of printed documents, there are countless unknowns: what was printed, when it was printed, how it was printed, by whom and in how many editions.

Rezumat: În rândul comunității musulmane din România, în special în rândul românilor convertiți la Islam, circulă o vastă cantitate de materiale islamice scrise sau traduse în limba română. Majoritatea acestor materiale sunt traduceri, din limbile arabă și engleză, ale unor texte cu conținut religios, scrise de autori musulmani din afara României. Unele dintre aceste materiale au fost realizate fie ca proiecte ale unor organizații cultural-religioase, fie ca proiecte personale ale unor devotați membri ai comunității. În prezent, această literatură, ce a circulat și circulă, oficial dar mai ales informal, în interiorul diferitelor comunități și medii musulmane, este necartografiată și nerecenzată, nici în conținutul său, nici în formele sale de diseminare (cărți, reviste, broșuri). În special în cazul documentelor tipărite, există nenumărate necunoscute: ce s-a tipărit, când s-a tipărit, cum s-a tipărit, de către cine și în ce tiraj.

Daniela CURELEA (Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj/“Babeş-Bolyai” University, Cluj), *Despărţăminte, cercuri culturale şi biblioteci ale Astrei în unităţi militare din Corpul III Teritorial Armată Basarabia între 1924-1929 (Partitions, Cultural Circles and Libraries of “Astra” in the Military Units of the Third Territorial Corps of Bessarabia between 1924-1929)*

Abstract: A constant of the inter-institutional collaboration between *Astra* and the army of Greater Romania was the establishment and organization of divisions, cultural circles, and libraries of *Astra* in military units, both in Transylvania and in Bessarabia and Dobrogea, in the third decade of the twentieth century. In this presentation I will refer to those divisions of *Astra* established in military units in Bessarabia from the perspective of carrying out a social pedagogy, as they were recorded in the *Astra* Fund in Sibiu, in the *Transilvania* magazine, but also in other periodicals. The three major structures of the Romanian Army resulted due to the constitutive steps taken by Captain-Magistrate Mihail Dumitraşcu were: Regiment no. 28th Radu Negru Infantry with Garrison in Ismail, Regiment no. 35th Neagoe Basarab Infantry with the Garrison in Cetatea-Albă and the 3rd Hunters Battalion from Tighina, part of the 10th Hunters Regiment with the Garrison in the same town. This presentation aims to highlight these actions of *Astra* in South Bessarabian military units, as they were recorded in the documents of the *Astra* Fund in Sibiu.

Rezumat: O constantă a colaborării interinstituţionale dintre *Astra* şi armata României Mari au reprezentat-o înfiinţarea şi organizarea unor despărţăminte, cercuri culturale, respectiv biblioteci ale *Astrei* în unităţi militare, atât în Transilvania, cât şi în Basarabia şi Dobrogea, în cea de-a treia decadă a secolului XX. În această prezentare vom face referire la acele despărţăminte ale *Astrei* înfiinţate în unităţi militare din Basarabia din perspectiva desfăşurării demersurilor de pedagogie socială, aşa cum au fost acestea consemnate în Fondul *Astra* din Sibiu, în revista *Transilvania*, dar şi în alte periodice de epocă. Cele trei mari structuri ale Armatei Române, ca urmare a demersurilor constitutive întreprinse de căpitanul-magistrat Mihail Dumitraşcu, au fost: Regimentul nr. 28 Infanterie Radu Negru cu Garnizoana în Ismail, Regimentul nr. 35 Infanterie Neagoe Basarab cu Garnizoana în Cetatea-Albă şi Batalionul III de Vânători din Tighina, parte din Regimentul 10 Vânători, cu Garnizoana în aceeaşi localitate. Prezentarea noastră îşi propune să prezinte aceste demersuri ale *Astrei* în unităţi militare sud-basarabene, aşa cum au fost ele consemnate în documentele Centralei *Astrei* din Sibiu.

Emilia Mihaela DEAC (Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj/“Babeş-Bolyai” University, Cluj), *Situaţia censului catedralic din cadrul Episcopiei Unite între anii 1745-1751 (The Status of the Census Cathedralic within the Greek-Catholic Diocese of Făgăraş between 1745 -1751)*

Abstract: With the forced departure of Bishop Klein to Rome and the death of the vicar, Archpriest Nicolae de Biia, the novice Petru Pavel Aron became vicar general of the diocese so that he took over both the administration of the diocese and the problem caused by the arrival in the principality of the Serbian monk Sofronie. From a financial perspective, the situation of the diocese did not look very good, the disturbances brought by Sofronie led to the decrease of the number of priests but also of the income that did not cover the expenses of the diocese and the expenses with the bishop in exile. Thus, Aaron is forced to apply for permission to collect the annual tax called *census cathedratici*. During this period, we see an increase in documents that show the ways tax was collected, but also the problems encountered in raising money. The situation of the districts in the transmission of money, their collection, and the expenses that were paid from this money show an active management of the income by the vicar as deputy of the bishop.

Rezumat: Odată cu plecarea forțată a episcopului Klein la Roma și moartea vicarului, protopopul Nicolae de Biia, novicele Petru Pavel Aron devine vicarul general al episcopiei astfel că preia atât administrarea episcopiei cât și problema cauzată de către venirea în principat a călugărului sârb Sofronie. Din perspectivă financiară, situația episcopiei nu s-a arătat foarte bună, tulburările aduse de Sofronie a dus la scăderea numărului de preoți, dar și a veniturilor care nu acoperă cheltuielile episcopiei și cheltuielile cu episcopul aflat în exil. Astfel că, Aron este nevoit să ceară permisiunea de încasare a taxei anuale per preot numită cens catedralic. În această perioadă vedem o creștere a documentelor care prezintă modul de încasare a acestei taxe, dar și problemele întâmpinate în adunarea banilor. Situația districtelor în transmiterea banilor, adunarea lor, cheltuielile care sunt achitate din acești bani arată o gestionare activă a venitului de către vicar ca locțiitor al episcopului.

Andrei-Cătălin DÎSCĂ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Mapping the Sites of Roman Dacia. Approaches, Results, Perspectives. Case Study: Territorium Potaissae (Cartografierea siturilor din Dacia romană. Abordări, rezultate, perspective. Studiu de caz: territorium Potaissae)*

Abstract: Mapping the archaeological sites of Roman Dacia is an essential step in determining the degree of Romanization and integration of this province into the social, economic and administrative system of the Roman World. As part of this approach, over the past years several efforts were made in order to enhance the topographical data available for the sites from the territory of Potaissa, one of the most important military and urban centres of Dacia, around which a high number of other settlements had developed. In a broad sense, the first steps in mapping these sites were taken at the beginning of the modern era, being represented by the antiquarians' activities.

At the end of the modern era and the beginning of the contemporary period the interest in mapping the Roman sites grew substantially, and the first systematic investigations on these sites had been carried out. In the current state of research, it is extremely difficult to identify these sites on the ground. This is due to the fact that, for a long time, the literature favoured the publication of hoard coins, inscriptions and reliefs rather than the precise topographical data. Because the lack of such data makes it difficult to appreciate the Roman presence in this area, as well as to adequately protect the archaeological sites, the investigations carried out in this area over the past years aimed to identify, measure and map as many sites as possible. Up-to-date, around 50 sites have been surveyed and the results are now raising several issues both in respect to the interpretation of data and the perspectives for future investigations.

Rezumat: Cartografierea siturilor din Dacia romană este o etapă esențială pentru determinarea gradului de romanizare și integrare a acestei provincii în sistemul socio – economico – administrativ al lumii romane. Ca parte a acestui demers, în ultimii ani s-au făcut eforturi pentru a îmbunătăți datele topografice cu privire la siturile din împrejurimile Potaissei, unul dintre cele mai importante centre militare și urbane ale provinciei Dacia, în jurul căruia s-au dezvoltat numeroase alte așezări. Demersurile de cartografiere a acestor situri au început, într-un sens mai larg, chiar din primele secole ale epocii moderne, odată cu activitatea colecționarilor de antichități. Aceste demersuri s-au intensificat spre finalul epocii moderne și începutul epocii contemporane când au fost realizate primele cercetări sistematice în aceste situri. În stadiul actual al cercetărilor sunt cunoscute câteva zeci de astfel de situri, dar identificarea celor mai multe dintre acestea pe teren este problematică deoarece vreme îndelungată în literatura de specialitate s-a pus accent mai mult pe publicarea descoperirilor monetare, epigrafice sau sculpturale și mai puțin pe cartografierea siturilor. În condițiile în care lipsa datelor topografice precise cauza numeroase dificultăți, cercetările de suprafață efectuate în ultimii ani au avut ca obiectiv identificarea, măsurarea și cartografierea unui număr cât mai mare de situri din acest areal. Rezultatele acestor investigații, în urma cărora au fost identificate în jur de 50 de situri, ridică acum o serie de probleme legate, pe de o parte, de interpretarea datelor, iar pe de altă parte, de perspectivele viitoarelor cercetări.

Ștefania DOGĂREL (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *New Approaches Concerning the Roman Forts: Assessing the Standards of Living (Abordări noi referitoare la fortificațiile romane: evaluarea standardelor de viață)*

Abstract: The presentation aims at the revitalization of small finds in order to investigate what they can tell us about the lives of Roman soldiers. Specifically, the purpose is to look at the quality of life inside a fort, with a closer look at the differences between the life of a soldier and that of an officer. The consulted bibliography showed that, for the province of Dacia, the study of small finds is only just beginning.

By this statement, we do not try to minimize the importance of the efforts made so far, but only to justify the need for new approaches. Studies related to daily life in the camps of Roman Dacia exist and focus on various themes, such as architecture, clothing, religion, diet, sanitation, leisure activities or crafts, but the trend in archaeology has shifted. For the past few decades, the approaches in Western archaeology tend to transfer the focus from a positivistic approach to the artefacts to processual and post-processual interpretations, which led to some very interesting new insights into the marriage of soldiers, social relations, family or everyday life. As it was proven by scholars such as Lindsay Allason-Jones and Penelope Allison, all of these topics can be studied through artefacts as much as juridical texts and epigraphic evidence. The topic proposed is vast and approachable from various perspectives. What is clear, however, is that the difference in rank comes with differences in privileges, but just how large the gap is remains to be seen.

Rezumat: Prezentarea vizează revitalizarea micilor descoperiri pentru a investiga ce ne pot spune despre viața soldaților romani. Mai exact, scopul este de a analiza calitatea vieții în interiorul unui fort, cu o privire mai atentă asupra diferențelor dintre viața unui soldat și cea a unui ofițer. Bibliografia consultată a arătat că, pentru provincia Dacia, studiul micilor descoperiri este abia la început. Prin această afirmație, nu încercăm să minimalizăm importanța eforturilor depuse până acum, ci doar să justificăm necesitatea unor noi abordări. Studii legate de viața de zi cu zi din taberele Daciei romane există și se concentrează pe diverse teme, precum arhitectură, îmbrăcăminte, religie, alimentație, salubritate, activități de agrement sau meșteșuguri, dar tendința în arheologie s-a schimbat. În ultimele decenii, abordările din arheologia occidentală tind să transfere accentul de la o abordare pozitivistă a artefactelor către interpretări procesuale și post-procesuale, ceea ce a condus la perspective noi foarte interesante asupra căsătoriei soldaților, relațiilor sociale, familiei sau vieții de zi cu zi. După cum a fost dovedit de cercetători precum Lindsay Allason-Jones și Penelope Allison, toate aceste subiecte pot fi studiate atât prin artefacte, cât și prin texte juridice și dovezi epigrafice. Tema propusă este vastă și abordabilă din diverse perspective. Ceea ce rămâne clar, cu toate acestea, este că diferența de rang aduce diferențe de privilegii, însă exact cât de mare este decalajul rămâne de văzut.

Cengiz ERGÜN (Universitatea din Szeged/University of Szeged), *Visualization in Modern History Research. An Application with Palladio on the Reports of Anselm Franz von Fleischmann (1711-1716)* [Vizualizarea în cercetarea istoriei moderne. Utilizarea Palladio în cazul rapoartelor lui Anselm Franz von Fleischmann (1711-1716)]

Abstract: The eighteenth century was a politically crucial historical period for both the Ottomans and the Habsburg Empire. The Ottomans, who retreated from the lands they conquered in Europe in previous centuries due to the wars they lost against their arch-enemy, the Habsburg Empire, also had to cope with their internal problems. At the beginning of the eighteenth century, the Habsburg envoy Anselm Franz von Fleischmann, who undertook a diplomatic mission in the Ottoman lands between 1711-1716, reported the Turkish social and political life developments to Vienna with nearly 70 documents. The reports also include Fleischmann's correspondence with foreign politicians as well as his own letters. These correspondences and reports could be a research topic for Digital History studies, a branch of Digital Humanities. In this context, it is possible to work on these documents with visualization tools. "Palladio" is a web-based platform that allows Humanities scholars to upload data and explore it through various visualizations easily. It is a digital research tool explicitly designed for humanistic inquiry. This work includes the adaptation of Anselm Franz von Fleischmann's reports to "Palladio", a multi-layered visualization tool. In this way, it is aimed to process a subject in the field of Diplomatic History with Digital History tools.

Rezumat: Secolul al XVIII-lea a fost o perioadă istorică crucială din punct de vedere politic atât pentru otomani, cât și pentru Imperiul Habsburgic. Otomanii, care s-au retras din ținuturile pe care le-au cucerit în Europa în secolele precedente din cauza războaielor pe care le-au pierdut împotriva inamicului lor suprem, Imperiul Habsburgic, s-au confruntat și cu probleme interne. La începutul secolului al XVIII-lea, trimisul habsburg Anselm Franz von Fleischmann care a întreprins o misiune diplomatică în țările otomane între anii 1711-1716, a raportat la Viena evoluția vieții sociale și politice a Turciei cu aproape 70 de documente. Rapoartele includ și corespondența lui Fleischmann cu politicieni străini, precum și propriile scrisori. Aceste corespondențe și rapoarte ar putea fi un subiect de cercetare pentru studiile de istorie digitală, o ramură a „Digital Humanities”. În acest context, este posibil să se lucreze la aceste documente cu instrumente de vizualizare. „Palladio” este o platformă web care permite cercetătorilor din domeniul studiilor umaniste să încarce date și să le exploreze cu ușurință prin diferite vizualizări. Este un instrument digital de cercetare conceput în mod explicit pentru investigația umanistă. Această lucrare include adaptarea rapoartelor lui Anselm Franz von Fleischmann la „Palladio”, un instrument de vizualizare cu mai multe straturi. În acest fel, se urmărește procesarea unui subiect din domeniul istoriei diplomatice cu instrumente de istorie digitală.

Silvia FĂGĂRĂȘAN (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Anatomy and its Contradictions. ‘Style’ and ‘Objectivity’ in Medical History (Anatomia și contradicțiile ei. „Stil” și „obiectivitate” în istoria medicinei)*

Abstract: The notion of ‘style’ has pervaded the bibliography on the subject of anatomy by investigating the category of anatomical illustrations, as well as by tracing the school(s) of medical thought underlying them. This has given rise to an ever-expanding trend of either conflating the two mobilizations of the term (most clearly by physicians writing about medicine and anatomy) or, at the opposite end of the spectrum, by reconfiguring ‘Anatomy’ as an analytical figure within the history of science. As long as anatomy had been fashioned as a distinct feature of medical history, ‘style’ was conditioned to support the knowledge-production aspect of the field, regardless of the complicated manifestations of medical ‘progress’. Anatomy, however, when conceived as a teaching model responsible for the direct production of technologies of seeing and imaging also inevitably leads to questioning the nature of ‘objectivity’ deposited in the very instances of medical progress it is called to render visible. Portraying the aforementioned trend is the object of this paper, in order to grasp the historical motivation behind these methodology-sourced contradictions, which both enrich and weaken the understanding of anatomy’s contribution to the healing of the human body.

Rezumat: Noțiunea de „stil” a pătruns în bibliografia despre subiectul anatomiei prin investigarea categoriei de ilustrații anatomice, precum și prin identificarea școlilor de gândire medicală care stau la baza acestora. Acest lucru a dat naștere unei tendințe din ce în ce mai extinse, fie de a combina cele două mobilizări ale termenului (în modul cel mai pregnant, de către medicii care scriu despre medicină și anatomie), fie, la capătul opus al spectrului, prin reconfigurarea „anatomiei” ca figură analitică în cadrul istoriei științei. Atâta timp cât anatomia a fost modelată ca o trăsătură distinctă a istoriei medicale, „stilul” a fost condiționat să susțină aspectul producerii de cunoaștere în domeniu, indiferent de manifestările complicate înregistrate de către „progresul” medical. Cu toate acestea, anatomia, atunci când este concepută ca un model de predare responsabil pentru producerea directă a tehnologiilor de privire și imagistică, conduce inevitabil la chestionarea naturii „obiectivității” depozitate în însăși exemplele de progres medical pe care este chemată să îl facă vizibil. Prezentarea tendinței menționate mai sus este obiectul acestei prezentări, pentru a înțelege motivația istorică din spatele acestor contradicții de natură metodologică care, deopotrivă, îmbogățesc și fragilizează înțelegerea contribuției anatomiei la vindecarea corpului uman.

Andreea FĂRCANEA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Cercetarea subiectului „Reforma și românii din Transilvania secolului XVI și XVII” în istoriografia din spațiul românesc. Cercetarea până în 1989 și schimbarea acesteia după 1989 (The Research upon the Topic of the ‘Reformation and Romanians in Seventeenth and Eighteenth Century Transylvania’ in the Romanian Historiography. The Research until 1989 and Its Change after 1989)*

Abstract: In this presentation, I aim to investigate the way this topic, ‘Reformation and Romanians in Transylvania, in the sixteenth and seventeenth centuries’ has been researched. I proceed to reveal if the Revolution of 1989 has represented a turning point in historical writings. In the first part of the presentation, I refer to historiography, to what has been written on this subject, in Romania, from Timotei Cipariu until the fall of the communist regime. The method consists of following how the authors influenced each other and what kind of vision had been perpetuated. In the second part, I shed light on the historians that wrote after 1989. I will emphasize the methods of these authors and what has been conceived as new content in historiographical research. Ultimately, I will show how historiography has changed after 1989, regarding the topic of Reformation and Romanians in Transylvania during the sixteenth and seventeenth centuries.

Rezumat: În această prezentare îmi propun să investighez modul în care a fost cercetată această temă, „Reforma și românii în Transilvania, în secolele al XVI-lea și al XVII-lea”. Voi începe prin a urmări dacă Revoluția din 1989 a reprezentat un punct de cotitură în scrierile istorice. În prima parte a prezentării mă refer la istoriografie, la ceea ce s-a scris pe această temă, în România, de la Timotei Cipariu până la căderea regimului comunist. Metoda constă în a urmări modul în care autorii s-au influențat reciproc și ce fel de viziune a fost perpetuată. În a doua parte, îi aduc în discuție pe istoricii care au scris după 1989. Voi sublinia metodele acestor autori și ceea ce a rezultat ca o concepție nouă în cercetarea istoriografică. În cele din urmă, voi arăta cum s-a schimbat istoriografia după 1989, referitor la tema Reformei și românii din Transilvania în secolele XVI și XVII.

Mihaela FLOREA (Universitatea București/University of Bucharest), *Originile învățământului particular bucureștean (The Origins of Private Education in Bucharest)*

Abstract: The presentation aims to capture the beginnings of private education in Bucharest in order to demonstrate the power and tradition of this type of education that had developed and put its mark on the school system of the late nineteenth and early twentieth centuries. Private education is the first type of education in the Romanian space. The nineteenth century brought the alternative of public education as state authorities got involved in developing literacy programs. The first private schools in Bucharest were organized by private individuals or religious communities.

There has been a permanent concern of the state for the organization of education, but often the expenses could not be borne by the state, which is why this task of maintaining the schools was directed to the private environment. Most private schools in Bucharest were founded by religious communities. Thus, since 1730, a primary school for boys founded by the Israelite Community of the Spanish Rite has been attested in Bucharest. The presentation aims to approach the topic not only from the perspective of historical analysis, but also from a statistical point of view, sociologically focusing on the number of students, their frequency, ethnicity, social mobility. The information of the presentation is the result of the analysis of the archival documents, of the statistics elaborated by the Bucharest City Hall, as well as of the information collected from the press of the time.

Rezumat: Prezentarea își propune să surprindă începuturile învățământului particular bucureștean pentru a demonstra puterea și tradiția acestui tip de învățământ care se dezvoltă și își pune amprenta asupra sistemului școlar de la sfârșitul secolului al XIX-lea și începutul secolului XX. Învățământul particular este primul tip de învățământ din spațiul românesc. Secolul al XIX-lea vine cu alternativa învățământului public pe măsură ce autoritățile statului se implică în elaborarea unor programe de alfabetizare. Primele școli particulare din București au fost organizate de persoane particulare sau de către comunități religioase. Se constată de-a lungul timpului o preocupare permanentă a statului pentru organizarea învățământului, dar de multe ori cheltuielile nu puteau să fie suportate de stat, fapt pentru care această sarcină a întreținerii școlilor era direcționată spre mediul privat. Cele mai multe școli particulare din București au fost întemeiate de comunitățile religioase. Astfel, încă din 1730 este atestată în București o școală primară de băieți înființată de *Comunitatea israelită de rit spaniol*. Prezentarea își propune abordarea temei nu numai din perspectiva analizei istorice, dar și din punct de vedere statistic, sociologic, punându-se accent pe numărul elevilor, frecvența acestora, etnia, mobilitatea socială. Informațiile prezentării sunt rezultatul analizei documentelor de arhivă, a statisticilor elaborate de Primăria București, precum și a informațiilor culese din presa vremii.

Ákos Kövecsi GERZSON (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Colecții de epigrafie consultate de Theodor Mommsen în anul 1857 din teritoriul transilvănean (Collections of Epigraphy viewed by Theodor Mommsen in 1857 in Transylvania)*

Abstract: Theodor Mommsen was in his time one of the most important classicists, who distinguished himself both in terms of epigraphy and literature. His literary work was also recognized by his contemporaries, as he became the second winner of the Nobel Prize for Literature. But in addition to his award-winning work, titled “*Die römische Geschichte*”, the nineteenth century initiation and coordination of the *Corpus Inscriptionum Latinarum* (CIL) project can be linked to Mommsen’s name as well.

The CIL initiative was aimed at collecting Latin epigraphic sources from the territories once controlled by Romans. Thus, in the sylloge-like volumes of the CIL project he couldn't miss epigraphic pieces from the former Dacia province. Mommsen was personally on Transylvanian territory only during 1857. The German epigraphist's route included more than 30 locations in Transylvania, among which he found and transcribed several epigraphical collections in 1857. Regarding the research of the epigraphic collections in Transylvania, CIL is an essential source, as in its composition the works of several antiquarians from the fifteenth and nineteenth centuries has also been included. Mommsen's epigraphical *periegesis* is also important for the research of epigraphic collections because it shows us the realities of collecting practices in the middle of the nineteenth century, concerning the areas of Cluj, Turda, Alba Iulia, Roșia Montana, Ulpia Traiana Sarmizegetusa and Sibiu.

Rezumat: Theodor Mommsen a fost în epoca sa unul dintre cei mai importanți clasiști care a excelat atât pe plan epigrafic cât și pe plan literar. Activitatea sa literară a fost recunoscută și de contemporanii săi, fiind al doilea câștigător al premiului Nobel pentru literatură. Însă pe lângă opera sa premiată, cu titlul „*Die römische Geschichte*”, tot de numele lui Mommsen se leagă inițierea și coordonarea în secolul XIX al proiectului *Corpus Inscriptionum Latinarum* (CIL). Inițiativa CIL avea ca obiectiv colectarea surselor epigrafice latine din tot teritoriul controlat de romanii de odinioară. Astfel, în volumele de tip *sylloge* al proiectului CIL nu puteau lipsi piesele epigrafice din fosta provincie Dacia. Mommsen a poposit pe teritoriul Transilvănean în toamna anului 1857. În itinerariul epigrafistului german se pot urmări peste 30 de localități din Transilvania, iar printre acestea se pot distinge mai multe colecții epigrafice pe care Mommsen le-a transcris în anul 1857. În cadrul cercetării colecțiilor epigrafice din Transilvania, CIL reprezintă o sursă esențială, fiind folosite în alcătuirea sa lucrările anticarilor de-a lungul secolelor XV-XIX. Periegeza epigrafică a lui Mommsen este importantă și pentru cercetările colecțiilor epigrafice pentru că ne arată realitățile de colecționare a inscripțiilor de la mijlocul secolului XIX din zonele Cluj, Turda, Alba Iulia, Roșia Montana, Ulpia Traiana Sarmizegetusa și Sibiu.

Laura GHEORGHIU (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași/ "Alexandru Ioan Cuza" University, Iași), *Aspecte sociale ale mormintelor din provincia Sciția (Social Aspects of the Graves in the Province of Scythia)*

Abstract: Archaeological discoveries have shown that tombs can provide important information about the social status of the deceased, revealing data on occupation, marital status or religious beliefs. Regarding the funeral inventory, a category of objects that reflect some beliefs of the deceased are the objects with “apotropaic” value. The occupations they had during their lives are often specified in the texts of funerary epitaphs.

Among the inscriptions discovered in the province of Scythia are those dedicated to those who worked in the army or to people who had various positions in the church. As for the religion of the deceased, it could be revealed through elements of a funerary ritual. The main rules for identifying a grave as Christian are: the funerary rite of burial, the west-east orientation of the graves, the absence of the funerary inventory or the appearance of Christian symbols on it. Another social aspect reflected in the funerary rituals is the origin of the deceased. From the end of the 1st century AD, migrant populations began to arrive in the province of Scythia, their graves being often discovered among those of the natives.

Rezumat: Descoperirile arheologice au demonstrat faptul că mormintele pot oferi importante informații legate de statutul social al celui decedat, relevând date cu privire la ocupație, statut marital sau credințe religioase. În ceea ce privește inventarul funerar, o categorie de obiecte care reflectă unele credințe ale celui decedat sunt obiectele cu valoare apotropaică. Ocupațiile pe care le-au avut în timpul vieții sunt specificate, adesea, în textele epitafelor funerare. Printre inscripțiile descoperite în provincia Scythia se numără cele dedicate aceluia care au activat în cadrul armatei sau cele dedicate unor persoane care au avut diverse funcții în mediul bisericesc. În ceea ce privește religia celui decedat, aceasta putea fi relevată prin elemente de ritual funerar. Principalele reguli pentru identificarea unui mormânt ca fiind creștin sunt: ritul funerar al înmormântării, orientarea mormintelor V-E, absența inventarului funerar sau apariția simbolurilor creștine pe acesta. Un alt aspect de ordin social reflectat în ritualul funerar este originea celui decedat. De la sfârșitul secolului I p. Chr, în provincia Scythia au început să ajungă populațiile migratoare, mormintele acestora fiind deseori descoperite printre cele ale autohtonilor.

Maria-Bianca GLĂVAN (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Viziunea lui George Barițiu cu privire la problemele religioase (George Barițiu’s Vision on Religious Matters)*

Abstract: This study considers the way in which George Barițiu related to religious issues. As a historian, he elaborated numerous studies of confessional history, in which he highlighted the links between political and ecclesiastical history. His articles provide data on the confessional past of Transylvanian Romanians, but also on that of Romanians in the extra – Carpathian area. Barițiu had several monographic attempts, offered bibliographic suggestions aimed at the latest publications in the field of confessional historiography, highlighted resources on Calvinization and, later on, the Catholicization of Transylvanian Romanians (insisting on the Calvinist pressure on the majority ethnic group) and called for writing a better history synthesis of the Romanian church.

In addition, his correspondence abounds with characterizations of the relationship between the Uniate and the Orthodox and with Barițiu's attitudes regarding reconciliation between them. Unlike his contemporaries, who tended to sharply criticize the consequences of religious union and increasingly appreciate the Orthodox faith as one of the main defining factors of the national spirit, George Barițiu tried to prove that both Romanian churches had important contributions to the development of Romanian society.

Rezumat: Studiul de față are în vedere modul în care George Barițiu s-a raportat la problemele religioase. În calitatea sa de istoric, acesta a elaborat numeroase studii de istorie confesională, în care a pus în lumină legăturile dintre istoria politică și cea ecleziastică. Articolele sale oferă date despre trecutul confesional al românilor transilvăneni, dar și despre cel al românilor din spațiul extracarpatic. Barițiu a avut câteva tentative monografice, a oferit sugestii bibliografice care vizau inclusiv ultimele apariții din domeniul istoriografiei confesionale, a valorificat resurse referitoare la calvinizarea și, ulterior, catolicizarea românilor transilvăneni (insistând asupra presiunilor calvine asupra etniei majoritare) și a făcut apeluri pentru scrierea unei mai bune sinteze de istoria bisericii românești. În plus, corespondența sa abundă în caracterizări ale relației dintre uniți și ortodocși și în atitudinile lui Barițiu îndreptate spre reconcilierea dintre aceștia. Spre deosebire de contemporanii săi care aveau tendința să critice aspru consecințele unirii religioase și să aprecieze tot mai mult credința răsăriteană ca pe unul dintre factorii principali de definire a spiritului național, George Barițiu a încercat să dovedească faptul că ambele biserici românești au avut contribuții importante la dezvoltarea societății românești.

Hasan GÖNDER (University of Szeged/Universitatea din Szeged), *The Relationship between Turkey's Modernization and Rural Areas: Village Institutes (Relația dintre modernizarea Turciei și zonele rurale: institutele de sat)*

Abstract: Although Turkey started the process of modernization and democratization in 1923, it has still not completed this process today. The reason why Turkey has failed to modernize and democratize the country yet is too diverse and complex to be explained by a single factor. However, in this study, the question of modernization of rural areas, which is one of the biggest obstacles to modernization of Turkey in the first fifty years, will be emphasized. The fact that 80% of the population lived in rural areas, that the regime abandoned the rural areas at the mercy of rural notables until 1935, and finally, that villages were expected to be urbanized with modernization, with the intense migration that started from villages to cities in 1960, they all led to a new phenomenon where cities started to be ruralized and the question of the modernization of the country was implanted.

In the first part of this study, the process between 1923-1935 and the continuation of the semi-feudal order in the rural areas were examined. Secondly, Village Institutes (1940-1946), which is one of the most unique initiatives for the modernization of rural areas in Turkey, is studied in detail. Lastly, the reason why Village Institutes were undermined is analyzed. Most of the research that analyzed rural areas of Turkey indicates that Turkey's modernization process could have been completed if the Village Institutes had lasted longer. For this reason, we aim to examine this study from a diachronic perspective and question the accuracy of these claims.

Rezumat: Deși Turcia a început procesul de modernizare și democratizare în 1923, ea încă nu a finalizat acest proces nici până astăzi. Motivul pentru care Turcia nu a reușit să modernizeze și să democratizeze țara este încă prea divers și complex pentru a putea fi explicat printr-un singur factor. Cu toate acestea, în acest studiu va fi subliniată problema modernizării zonelor rurale care reprezintă unul dintre cele mai mari obstacole în calea modernizării Turciei în primii cincizeci de ani. Faptul că 80% din populație trăia în mediul rural, că regimul a abandonat mediul rural la cheremul notabililor rurali până în 1935 și, în final, că satele erau de așteptat să fie urbanizate odată cu modernizarea, odată cu migrația intensă care a pornit de la sate la orașe în 1960, toate acestea au condus la ruralizarea orașelor și astfel s-a implantat problema modernizării țării. În prima parte a acestui studiu a fost examinat procesul dintre 1923-1935 și continuarea ordinii semifeudale în mediul rural. În al doilea rând, se studiază în detaliu institutele de sat (1940-1946) care reprezintă una dintre cele mai inedite inițiative de modernizare a zonelor rurale din Turcia. În cele din urmă, a fost analizat motivul pentru care institutele de sat au fost subminate. Majoritatea cercetărilor care au analizat zonele rurale ale Turciei indică faptul că procesul de modernizare al Turciei ar fi putut fi finalizat dacă institutele de sat ar fi durat mai mult. Din acest motiv, ne propunem să examinăm acest studiu dintr-o perspectivă diacronică și să punem la îndoială corectitudinea acestor afirmații.

Emil GRIGORESCU (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Aspecte metodologice ale cercetării Epocii Fierului, studiu de caz Oradea-Salca “Pepinieră” (Methodological Aspects of the Research on the Iron Age, Case Study, Oradea-Salca “Pepinieră”)*

Abstract: In 2017, on the bank of the Peța stream, at the intersection with the ancient riverbed of Adona, archaeologists uncovered several settlements at Oradea-Salca “Pepinieră”, belonging to the Neolithic up to the Middle Ages. Among these an iron age hamlet was found. To present the methodology of my upcoming PhD thesis, I focus on feature no. 40, a large pit containing the largest amount of pottery in the whole settlement, as well as on the techniques used to craft the pottery. The pottery is typical of traditions continued from the Early Bronze Age Gava culture into the Early Iron Age by the Vekerzug culture, but it also contains gray wheel-thrown pottery characteristic from Hallstatt D onward. The history written on this wheel-thrown pottery has changed significantly in the last decades.

Rezumat: În 2017, pe malul pârâului Peța, la întretăierea cu matca veche a Adonei, la Oradea-Salca „Pepinieră” arheologii au găsit câteva așezări din neolitic până în veacul mijlociu. Între ele se afla un cătun din epoca fierului. Ca să arăt metodologia lucrării mele de doctorat, am ales complexul 40, o groapă cuprinzând numărul cel mai mare de oale din întreaga așezare și să scriu despre cum au fost făcute aceste oale. Olăria este aceea a cărei datini se coboară de la sfârșitul epocii bronzului până cel puțin în vârsta cea dintâi a fierului prin cultura Vekerzug. Printre aceste cioburi se află însă și unul cenușiu, făcut la roată, care apare în Hallstatt D. Istoria care s-a scris în jurul acestor oale făcute la roată s-a schimbat mult în cei câțiva zeci de ani care au trecut.

Ionuț HORADRON (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Divorțul în comunitățile ortodoxe bihorene - sfârșitul secolului al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea (Divorce in the Orthodox Communities of Bihor - between late Eighteenth Century and the First Half of the Nineteenth Century)*

Abstract: In rural areas, family was the core of society, and young people received a status within it through marriage. The spouses were expected to live together, as both religious norms and social pressure compelled them, although marriage was quite hard. Undoing a marital union in a traditional society was never easy, and the one that broke up with their partner was often marginalized. We may think that in a very religious society people’s behaviour was shaped by the teachings of the Church and deviation was rare. Married life was supposed to perpetuate the lineage and the two spouses were to help each other to achieve salvation. Nevertheless, the village had its bad habits, which affected couples’ lives. Illicit love affairs, physical and verbal violence, alcohol, outside interference (from the mother-in-law or the man’s lovers), all had an impact on family life and sometimes the couple split up, at least for a short time. The vocabulary back then was different: they didn’t say “they got divorced”, but rather “they split”, “she went away from him”, “he left her”. But in fact, the subject of our interest is divorce. We aim to investigate divorce in the Orthodox society of Bihor County at the end of the eighteenth century and the first half of the nineteenth century. Which spouse submits a divorce application? What causes divorce? Will the extended family get involved? These are the questions we wish to answer.

Rezumat: În lumea satului familia era nucleul societății, iar tinerii primeau un statut în cadru ei prin intermediul căsătoriei. Cei căsătoriți erau obligați, constrâși, atât de normele religioase, dar mai ales de cele nescrise ale societății să trăiască împreună, chiar dacă căsătoria era destul de anevoioasă. Desfacerea unei căsătorii în societatea tradițională se făcea destul de greu, iar persoana care se despărțea era în cele mai multe cazuri marginalizată. Am putea spune că într-o societate religioasă, comportamentul oamenilor a fost influențat de învățăturile bisericii, iar abaterile de la normele religioase aproape că nu au existat.

Căsătoria, viața de cuplu este o cale prin care cei doi soți contribuie la perpetuarea neamului prin nașterea de prunci și se desăvârșesc împreună pentru a obține mântuirea. Lumea satului a fost una plină de moravuri, care nu au ocolit viața de cuplu. Amorul interzis, violența, fie fizică sau verbală, alcoolul, influența din exterior (soacra, mândrele bărbatului), toate acestea au îmbogățit viața cuplului, iar separarea cuplului, cel puțin pentru o scurtă perioadă de timp era inevitabilă. Atunci se vorbea despre separarea cuplului prin expresii ca „s-o dăspărțât”, „s-o dusă la iel”, „o lăsat-o”, „o păfugat-o”, acum se discută despre divorț. Tocmai divorțul constituie tema cercetării noastre. Ne-am propus să cercetăm divorțul în societatea ortodoxă din spațiul bihorean (sfârșitul secolului al XVIII-lea și prima jumătate a secolului al XIX-lea). Cine înaintează cererile de divorț sau cine cere divorțul, soțul sau soția? Care sunt cauzele divorțului? Familia s-a implicat în procesul de divorț? Sunt întrebări la care vom încerca să răspundem.

Marian HORVAT (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Familia Manini din Florența și exploatarea sării din Dej (The Manini Family from Florence and the Salt Exploitation in Dej)*

Abstract: The Manini family from Florence had a particularly important role in the administration of salt exploitation in Dej. This family reorganized the mining system, improving the production and bringing more money to the kings of Hungary. The brothers Papus, Angelo, Odoardo and John were for many years appointed as counts of the salt chambers of Dej due to their professional skills. I identified and analyzed many details from this family's activity. It was involved in the local salt mining for almost forty years. I am interested especially in the years when they were counts of the salt chambers of Dej, their work, how they improved the production, their relations with the miners and the raftsmen who carried the salt, their great experience, but also their connections with the council who ruled the city. I will emphasize their relations with John Hunyadi, Matthias Corvinus and other Italians from Hungary. I will also present the genealogical table of the family. The economic history of Transylvania is not very well known. The events of 1989 did not have a strong impact on the investigation of this topic. Mainly some Hungarian authors, like István Draskóczy, have examined the life of the Manini family and its involvement in the exploitation of salt. In the Romanian historiography very little has been written about this family and about salt mining in Dej. Some details have been included in certain volumes about the general history of Transylvania and in articles regarding salt exploitation in the Kingdom of Hungary.

Rezumat: Familia Manini din Florența a avut un rol deosebit în administrarea cămării de sare din Dej. Aceasta a reorganizat sistemul de extragere, eficientizând producția și asigurând venituri mai mari regilor Ungariei. Frații Papus, Angelo, Odoardo și Ioan au fost numiți de multe ori în fruntea cămării din Dej datorită calităților lor. Am reușit să identific și să analizez numeroase detalii din activitatea familiei. Aceasta s-a implicat în

procesul de valorificare a sării din Dej timp de aproape 40 de ani. Doresc în special să identific anii în care au fost numiți comiți ai cămării de sare din Dej, activitatea lor, modalitățile prin care au impulsionat producția, relațiile cu tăietorii de sare și plutașii care transportau sarea, experiența acumulată, dar și raporturile cu sfatul local. În mod deosebit trebuie evidențiate relațiile cu Ioan de Hunedoara și Matia Corvin și cu alți italieni din Ungaria. Voi prezenta inclusiv tabelul genealogic al familiei respective. Istoria economică a Transilvaniei medievale a fost relativ puțin abordată de către istoricii români. Evenimentele din 1989 nu au cauzat schimbări majore în ceea ce privește studierea acestei tematici. Îndeosebi anumiți istorici maghiari, cel mai notabil dintre ei fiind István Draskóczy, au cercetat după 1989 activitatea familiei Manini și implicarea acesteia în procesul de exploatare a sării din Ungaria. În istoriografia românească s-a scris foarte puțin despre această familie și relativ puțin despre activitatea minieră de la Dej. Cele câteva detalii publicate de către specialiștii români au fost incluse în anumite sinteze de istorie a Transilvaniei și în diverse articole în care a fost analizat în ansamblu sistemul de exploatare a sării din regat.

Gabriel HOZA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Aspecte privind organizarea și funcționarea cancelariei episcopale de la Gherla în vremea episcopului Ioan Alexi (Aspects regarding the Organization and Functioning of the Episcopal Chancellery from Gherla during the Time of Bishop Ioan Alexi)*

Abstract: In this presentation we aim to show what the beginnings of a new diocese in Gherla were, as well as the challenges, approaches and solutions proposed by the new administrative apparatus during its first bishop, Ioan Alexi. The establishment of the Diocese of Gherla, in 1853, has an important significance for the entire history of the Greek Catholic Church because the same year marked the founding of the Uniate Romanian Metropolitan See from Blaj and the Bishopric of Lugoj. From an administrative point of view, it is now a challenging moment for the newly ordained bishop, requiring a new and complex approach, comprising the development of a new episcopal chancellery. The establishment of the diocese of Gherla is considered a great achievement, although there were few material resources and the bishop's determination to make it stronger is reflected in the documents from the archive. Through this scientific approach we want to reconstruct the first years of the Episcopal Chancellery organisation, by showing the difficulties the bishop faced in organizing the new dioceses due to: the lack of experience of the new bishop, the diocese's non-existent ecclesiastical administrative apparatus, the lack of priests with administrative experience, a deep lack of clerical staff, difficulties in communicating with priests in the territory. All these difficulties had been overcome due to the bishop's perseverance and the establishment of the new administrative structure.

Rezumat: În comunicarea de față ne propunem să arătăm care au fost începuturile unei episcopii nou înființate și anume aceea a Gherlei, care au fost provocările, abordările, soluțiile propuse de către noul aparat administrativ în timpul primului ei episcop, Ioan Alexi. Înființarea Episcopiei de Gherla, în anul 1853, are o semnificație importantă pentru întreaga istorie a Bisericii Greco-Catolice, deoarece în același an are loc înființarea Mitropoliei Române Unite de la Blaj și a Episcopiei de la Lugoj. Din punct de vedere administrativ, acum este un moment provocator pentru proaspătul hirotonit episcop, presupunând o abordare nouă, complexă cu o dezvoltare a noii cancelarii episcopale. Înființarea episcopiei de Gherla este considerată o mare realizare, deși resursele materiale erau puține și determinarea ierarhului în a o dezvolta se reflectă în documentele din arhivă. Prin acest demers științific dorim să reconstituim primii ani de la începutul organizării cancelariei episcopale, arătând dificultățile cu care s-a confruntat episcopul în organizarea noii eparhii datorită: lipsei de experiență a noului ierarh, a inexistenței aparatului eclezial administrativ al diecezei, a lipsei preoților cu experiență administrativă, a unei lipse acute de personal clerical, a greutăților în a comunica cu preoții din teritoriu. Toate aceste dificultăți au fost depășite datorită perseverenței ierarhului și înființării noii structuri administrative.

Kornél ILLÉS (Universitatea Eötvös Loránd, Budapesta/ELTE, Budapest), *On the Border of Two Eras: The Epistolary of Johannes of Zredna in Hungarian Historiography* (La granița dintre două ere: epistolarul lui Johannes de Zredna în istoriografia ungară)

Abstract: Johannes of Zredna was a crucial figure of the fifteenth century in the Kingdom of Hungary as a prelate, chancellor, politician and diplomat. However, he had an equally important role in the cultural history of Hungary as he was one of the main actors in the dissemination of humanist learning in the Carpathian Basin. His oeuvre mainly consists of letters and orations composed in connection with his political activities. A considerable number of these texts was preserved in his Epistolary edited by Pál Ivanich in 1451. As this volume is fundamental in the heritage of Johannes of Zredna it has been studied by historians since the eighteenth century. Many of them connected the early letters collected in the Epistolary with the central role of Johannes of Zredna in spreading the new cultural ideas in his homeland and interpreted it as the cornerstone of the beginnings of Hungarian humanism. However, the style of the letters was pointed out as bearing marks of the earlier, more medieval way of composing letters along with some peculiarities that connect the texts to the movement of the Italian humanists. The hybridity of the Epistolary was deciphered in many ways: some understood the humanistic elements of the letters as tools used in politics, others read the Epistolary as a transitional book between the medieval and Renaissance culture, while it was also claimed that the Epistolary is a fundamentally medieval piece of literature, in spite of the role Johannes of Zredna played in the history of humanism in Hungary. In my presentation I will examine the main schools of thought regarding the Epistolary in order to understand its role in Hungarian historiography.

Rezumat: Johannes de Zredna a fost o figură crucială a secolului al XV-lea în Regatul Ungariei ca prelat, cancelar, politician și diplomat. Cu toate acestea, el a avut un rol la fel de important în istoria culturală a Ungariei, deoarece a fost unul dintre principalii actori ai învățaturii umaniste din Bazinul Carpaților. Opera sa constă în principal din scrisori și discursuri compuse în legătură cu activitățile sale politice. Un număr considerabil din aceste texte a fost păstrat în Epistolarul său, editat de Pál Ivanich în 1451. Deoarece acest volum este fundamental în moștenirea lui Johannes de Zredna, el a fost studiat de istorici încă din secolul al XVIII-lea. Mulți dintre ei au legat scrisorile timpurii adunate în Epistolar de rolul central al lui Johannes de Zredna în răspândirea noilor idei culturale în patria sa și l-au interpretat ca piatra de temelie a începuturilor umanismului maghiar. Cu toate acestea, stilul scrisorilor a fost analizat ca purtând semne ale modului mai vechi, medieval, de a compune scrisori, împreună cu unele particularități care leagă textele de mișcarea umaniștilor italieni. Hibriditatea Epistolarului a fost descifrată în mai multe feluri: unii au înțeles elementele umaniste ale scrisorilor ca instrumente folosite în politică, alții au citit Epistolarul ca pe o carte de tranziție între cultura medievală și cea renescentistă, în timp ce s-a mai susținut că Epistolarul reprezintă fundamental o mostră de literatură medievală, în ciuda rolului jucat de Johannes de Zredna în istoria umanismului din Ungaria. În prezentarea mea voi examina principalele școli de gândire referitoare la Epistolar pentru a înțelege rolul acestuia în istoriografia maghiară.

Lucia IORGA (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași/“Alexandru Ioan Cuza” University, Iași), *Importanța documentelor din arhivele de la Moscova pentru cercetarea relațiilor româno-sovietice (The Importance of Documents from the Archives in Moscow for the Research of the Romanian-Soviet Relations)*

Abstract: The opening of the Romanian archives in the 1990s of the last century has led to an extensive process of researching Romanian-Soviet relations, a process materialized in numerous monographs, articles and collections of documents. Despite this fact, in the works published by Romanian historians, Soviet documents often carry a modest weight, and, in some cases, they are completely absent, especially for the period when P.C.R.'s leader was Nicolae Ceaușescu. The basic objective of our research was and remains the intention to introduce in the Romanian historiographical circuit documents that are kept in the Soviet/Russian archives. Strongly convinced that by corroborating the sources found in the Romanian archives with the Soviet ones, we have the chance to elucidate various aspects of the political, economic and cultural relations between the R.S.R. and the U.R.S.S., we decided to conduct a research internship at the Moscow archives. Without claiming an exhaustive analysis, however, we believe that Soviet documents shed new light on key events that marked Romania's recent history. At this stage of research, the analysis of the documents identified in Moscow brought to the fore the need to nuance or even rectify certain conclusions regarding the Romanian-Soviet relations, which are mainly based on Romanian documentary sources.

Rezumat: Deschiderea arhivelor românești în anii '90 ai secolului trecut a dat start unui demers amplu de cercetare a relațiilor româno-sovietice care s-a materializat în numeroase monografii, articole și culegeri de documente. În ciuda acestui fapt, în lucrările publicate de către istoricii români documentele sovietice au de cele mai multe ori o pondere modestă, iar în unele cazuri lipsesc cu desăvârșire mai ales pentru perioada când la conducerea P.C.R. se afla Nicolae Ceaușescu. Obiectivul de bază al cercetării noastre a fost și rămâne intenția de a introduce în circuitul istoriografic românesc documente care se păstrează în arhivele sovietice/ruse. Ferm convinși că prin coroborarea surselor care provin din arhivele române cu cele sovietice avem șansa de a elucida pe larg diferite aspecte ale relațiilor politice, economice și culturale dintre R.S.R. și U.R.S.S., am decis să desfășurăm un stagiu de cercetare la arhivele de la Moscova. Fără a avea pretenția unei analize exhaustive credem totuși că documentele sovietice aruncă o lumină nouă asupra evenimentelor-cheie care au marcat istoria recentă a României. În această etapă a cercetării, analiza documentelor identificate la Moscova a scos în prim plan necesitatea de a nuanța sau chiar de a rectifica anumite concluzii referitoare la relațiile româno-sovietice care au la bază preponderent surse documentare românești.

Enikő-Katalin JANCSÓ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Legătura între obiceiurile consumării de ciuperci și sursele istorice (The Relationship between the Consumption of Mushrooms and Historical Sources)*

Abstract: The current pattern of the popular habit of knowing and processing mushrooms is almost no different to those from past centuries if we are to make a comparison with the content found in old documents. If we want to research the culinary history of mushroom preparation, it is not enough to rely only on ethnographic collections. These can mislead us, as they suggest the idea that only popular knowledge is valid, ignoring the printed sources that can convince us that the exchange of information was influenced in both directions.

Rezumat: Tiparul actual al obiceiului popular de cunoaștere și prelucrare de ciuperci aproape că nu diferă de secolele trecute dacă facem o comparație cu conținutul documentelor vechi. Dacă dorim să cercetăm istoria culinară a preparării ciupercilor nu este suficient să ne bazăm doar pe culegeri etnografice. Acestea ne pot induce în eroare, deoarece sugerează ideea că la bază stau doar cunoștințele populare, ignorând sursele tipărite care ne pot convinge că schimbul de informație se influența în ambele sensuri.

Shalu JOSEPH (Universitatea Eötvös Loránd, Budapesta/ELTE, Budapest), *Kaleidoscopic Vistas: Analysis of Different Approaches in the Study of Environmental History in India (Vedri caleidoscopice: analiza unor abordări diferite în cercetarea istoriei mediului în India)*

Abstract: Environmental history gained momentum since the beginning of the 'Annales' School with the argument that environmental trends influence human history. The colonialist intervention of the British was a watershed in the environmental history of the Western Ghats in India. The consequence of colonialism and capitalist intervention accelerated the emergence and growth of environmental history in India. Many nationalist environmental writers theorised the notions about environment within the framework of colonial legacy of forest policy. These practitioners of history believed in the close connections between geography and historical developments. The multiple dynamics of environmental history of India are yet to be researched on an academic basis. A large number of works are produced annually by academics and other independent scholars on environmental history, especially since the new environmental consciousness that began to shape human perceptions from the 1970s. A variety of methodologies are adopted in these works to suit the aptitude of the geopolitical landscape to which the writers belong to. In the 1990s, the renewed field of political ecology generated both empirical and analytical works that brought the political logic of environmental conflicts to the centre of the debates. In this paper I would like to analyze the methods and approaches adopted by different historians in the study of environmental history in India.

Rezumat: Istoria mediului a luat amploare încă de la începutul Școlii „Annales” cu argumentul că tendințele de mediu influențează istoria omenirii. Intervenția colonialistă a britanicilor a reprezentat un punct de referință în istoria ecologică a Ghats-ului de Vest din India. Consecința colonialismului și a intervenției capitaliste a accelerat apariția și dezvoltarea istoriei mediului în India. Mulți scriitori naționaliști pe tema mediului au teoretizat noțiunile despre mediu în cadrul moștenirii coloniale a politicii forestiere. Acești practicanți ai istoriei credeau în legăturile strânse dintre geografie și evoluțiile istorice. Dinamica multiplă a istoriei mediului din India nu a fost încă cercetată din perspectivă academică. Un număr mare de lucrări despre istoria mediului sunt produse anual de membrii ai mediului academic și alți cercetători independenți, mai ales începând cu noua conștiință despre mediu care a început să modeleze percepțiile umane din anii 1970 încoace. În aceste lucrări este adoptată o varietate de metodologii menite să fie pe placul aptitudinii peisajului geopolitic căruia îi aparțin scriitorii. În anii 1990, domeniul reînnoit al ecologiei politice a generat atât lucrări empirice, cât și analitice care au adus logica politică a conflictelor de mediu în centrul dezbaterilor. În această lucrare aș dori să analizez metodele și abordările adoptate de diferiți istorici în studiul istoriei mediului în India.

Tímea KERESZTES (Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj/“Babeş-Bolyai” University, Cluj), *Inventarul funerar al unui personaj de rang înalt din perioada medievală (The Funerary Inventory of a High Ranking Figure from the Middle Ages)*

Abstract: Pericei (in the Sălaj county) is situated in the Sylvania Depression, on the Crasna River. The first archaeological excavations at this site were carried out in 2017 and were of a preventive nature, determined by the construction of a burial chapel for the village of Pericei. In 2020, the preventive archaeological research was resumed (determined by the development of green spaces) and focused on the lower part of the area, more precisely on the terrace at the foot of the hill located near the current road leading to Periceiul Mic. In 2021, an extremely interesting archaeological context was discovered on this site, the reburial place of a high-ranking, noble figure with an exceptional archaeological inventory: helmet, armour, sword, spurs, mace. The exceptional artefacts discovered (armour with gold-plated decoration, gilded rivets, mace decorated with geometric elements, etc.) are currently in the process of restoration and conservation. The archaeological context along with the lot of artefacts discovered are currently being studied, several methods of scientific analysis being applied so far (restoration laboratories, anthropological analyses, radiography, DNA), each providing a series of interesting data. Given the special characteristics of this discovery, it is not excluded that the deceased may have been a member of the Báthory family (the Pericei branch), one of those who have been buried in the old medieval church, the traces of which were identified at this site in 2020.

Rezumat: Localitatea Pericei (com. Pericei) este amplasată în Depresiunea Silvaniei, pe cursul râului Crasna. În acest sit, primele săpături arheologice s-au derulat în anul 2017 și au avut tot un caracter preventiv determinat de construcția unei capele mortuare pentru Comuna Pericei. În anul 2020 cercetarea arheologică preventivă a fost reluată (determinată de amenajarea unor spații verzi) și s-a concentrat pe partea joasă a zonei, mai exact pe terasa de la baza dealului situată în vecinătatea șoselei actuale ce duce spre Periceiul Mic. În anul 2021, în acest sit a fost descoperit un context arheologic extrem de interesant, locul reînhumării unui personaj de rang înalt, nobiliar, cu un inventar arheologic de excepție: coif, armură, sabie, pînteni, buzdugan. Artefactele de excepție descoperite (armură cu decor suflat în aur, nituri de prindere auriți, buzdugan decorat cu elemente geometrice, etc.) se află în plin proces de restaurare și conservare. Contextul arheologic împreună cu lotul de artefacte descoperite este în curs de studiere, până în prezent fiind aplicate mai multe metode de analize științifice (laboratoare de restaurare, analize antropologice, radiografie, ADN), fiecare furnizând o serie de date interesante. Având în vedere caracteristicile speciale ale descoperirii respective, nu este exclusă posibilitatea ca defunctul să fie un membru al familiei *Báthory* (ramura *de Pericei*), unul dintre cei înmormântați în vechea biserică medievală a cărei urme au fost identificate în acest sit în anul 2020.

Cynthia KIS (Universitatea „Babeş-Bolyai”, Cluj/“Babeş-Bolyai” University, Cluj), *Twenty-three Years of Letters. Kata Bornemisza’s Correspondence with Mihály Teleki (23 de ani de scrisori. Corespondența lui Kata Bornemisza cu Mihály Teleki)*

Abstract: In the context of my general research topic, I would like to present the correspondence of a noblewoman belonging to the Bánffy family, Kata Bornemisza (cca. 1630-1685), who for many decades kept a correspondence with the Transylvanian Chancellor Mihály Teleki (1634-1690). The two seventeenth century correspondents were related to each other, sharing mutual assistance, political and private actions, and an intimate, brotherly sisterly relationship. The turnaround was noticeable at the time of Kata’s second marriage, after which they contacted each other less and less frequently. Their personal correspondence was actually overtaken by her new husband, Dénes Bánffy (c. 1630-1674), the lord of Bonțida, who held several political titles, since the two men were in constant contact with each other, mainly because of the affairs of the country. From then on, Bornemisza Kata mostly sent messages and greetings through her husband. Although the number of letters from Kata Bornemisza dwindled, the noblewoman still took up the pen a few times. The friendly relationship between the Chancellor and the Baroness came to an end in 1674, when Teleki turned against one of the most prominent lords of the principality, and did everything in his power to get rid of his relative, Dénes Bánffy. In the light of Mihály Teleki’s eight volumes of correspondence, studying a total of 105 missives, I try to present the multifaceted and changing relationship between the two former pen-friends. Letters written three years after Bánffy’s beheading testify to the fact that Kata Bornemisza was able to find the strength to put aside her grievances and re-established contact with Mihály Teleki.

Rezumat: În contextul temei mele de cercetare, aş dori să prezint corespondența unei doamne aparținând familiei Bánffy, Kata Bornemisza (cca. 1630-1685), cu cancelarul transilvănean Mihály Teleki (1634-1690) timp de mai multe decenii. Cei doi corespondenți din secolul al XVII-lea erau înrudiți; s-au ajutat reciproc și au deliberat împreună asupra anumitor măsuri politice și din domeniul vieții private, având o relație intimă, fraternă. O răsturnare de situație a intervenit în momentul celei de-a doua căsătorii a lui Kata, moment din care au luat legătura tot mai rar prin mesaje, ceea ce a fost de fapt înlocuit de noul ei soț, Dénes Bánffy (c. 1630-1674), stăpânul Bonțidei, care a deținut mai multe funcții politice, cei doi bărbați fiind în contact permanent unul cu celălalt, mai ales din cauza afacerilor țării. Din acel moment, Kata Bornemisza a început să trimită mesaje și urări mai ales prin intermediul soțului ei. Deși numărul scrisorilor trimise de Kata Bornemisza a scăzut, doamna nobilă a mai luat condeiul în mână de câteva ori. Relația de prietenie dintre cancelar și baroneasă a luat sfârșit în 1674, când Teleki s-a întors împotriva unuia dintre cei mai importanți mari nobili ai principatului și a făcut tot ce i-a stat în putință pentru a scăpa de ruda sa, Dénes Bánffy. Pe baza studierii amănunțite a unui total de 105 scrisori din cele opt volume de corespondență ale lui Mihály Teleki, încerc să pun în lumină relația multifacțetată și variabilă dintre cei doi. Scrisorile datate la trei ani după decapitarea lui Bánffy atestă că doamna Bornemisza a

reușit să își găsească puterea să lase deoparte nemulțumirile sale și să reia legătura cu Mihály Teleki.

Gellért Ernő MARTON (University of Szeged/Universitatea din Szeged), “*My Last Letter to the Vizier*” – *New Sources from the Koháry-Coburg Family Archive from the State Archive in Banská Bystrica (Štátny Archív v Banskej Bystrici)* [„*Ultima mea scrisoare către vizir*” - noi surse din arhiva familiei Koháry-Coburg în Arhiva de Stat din Banská Bystrica (Štátny Archív v Banskej Bystrici)]

Abstract: This presentation aims to demonstrate some of my new research results. My research and my future dissertation focus on Péter Koháry’s life, activity, and correspondence. Koháry held the office of vice-captain of Érsekújvár and vice-general of the border-fortress zone of the Cisdanubian district and Mining Region in Hungary from 1611 to 1632. Thousands of documents from the Koháry-Coburg Family Archive can be found in microfilm in the National Archives of Hungary (in Budapest). For example, a register-book contains several parts of his correspondence from the beginning of his career until his death, or his testament informs the reader *expressis verbis* of who the mother of Péter’s children was which can be evidence as well as a final chapter concerning the identity of the mother of Koháry’s children. One of these documents is written by Gáspár Tassy who finally agreed with Mürteza Pasha in Buda in 1629, after Koháry’s territorial negotiations had ended fruitlessly in Szécsény the year before. Tassy’s letter is a long summary of their talks. A copy of this document was sent to Koháry. Several new letters have been found in the State Archive in Banská Bystrica that can help us to gain a more detailed picture of the Ottoman–Hungarian peace process of Szóny (1627–1629), including the negotiations at Szécsény (1628).

Rezumat: Această prezentare își propune să demonstreze unele dintre noile mele rezultate de cercetare. Cercetarea și viitoarea mea disertație se concentrează pe viața, activitatea și corespondența lui Péter Koháry. Koháry a deținut funcția de vicecăpitan al Érsekújvár și vicegeneral al zonei de graniță-cetate din districtul cisdanubian și Regiunea Minieră din Ungaria între 1611 și 1632. Mii de documente din Arhiva familiei Koháry-Coburg pot fi găsite în microfilm în Arhivele Naționale ale Ungariei (la Budapesta). De exemplu, un registru conține mai multe părți din corespondența sa de la începutul carierei până la moartea sa, sau testamentul informează cititorul *expresis verbis* despre cine a fost mama copiilor lui Péter, ceea ce poate constitui o dovadă, precum și un capitol final privind identitatea mamei copiilor lui Koháry. Unul dintre aceste documente este scris de Gáspár Tassy, care a fost în cele din urmă de acord cu Mürteza Pașa la Buda în 1629, după ce negocierile teritoriale ale lui Koháry s-au încheiat fără rezultat la Szécsény cu un an înainte. Scrisoarea lui Tassy este un lung rezumat al discuțiilor lor. O copie a acestui document a fost trimisă lui Koháry.

Mai multe scrisori noi au fost găsite în Arhiva de Stat din Banská Bystrica care ne pot ajuta să obținem o imagine mai detaliată a procesului de pace otomano-ungar de la Szőny (1627–1629), inclusiv negocierile de la Szécsény (1628).

Septimiu MOGA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Activitatea băncilor românești din Cluj în perioada interbelică – un posibil avertisment pentru băncile contemporane (The Activity of the Romanian Banks of Cluj during the Interwar Period – a Potential Warning for Contemporary Banks)*

Abstract: The major problems of the contemporary Romanian economy are: the lack of local capital, the difficulty of gathering some of the financial interests and some of the equity in order to fulfill a project, the lack of financial literacy and the lack of a financing system that could support the Romanian enterprises. Those issues are still present nowadays, even after more than three decades since the beginning of the transition to market economy. Comparing the actual economic situation and especially the economic development during the transition period and during the interwar period we can observe some striking similarities. Between the two world wars, the Romanian banks of Cluj had been affected by many factors such as: inflation, deflation, the presence of a high rate of the non-performing loans and the audacious attempts to withstand the liquidity, trust or global crises, the presence of some political maneuverings and, attempted fraud. Despite this obstacle, banks resisted, but their purpose, as it was defined by the rulers during the Union of 1918, had been altered and even almost abandoned. A comparative analysis between the interwar period and the transition period could be taken into consideration as a warning for the bankers of tomorrow.

Rezumat: Problemele majore ale economiei românești contemporane sunt: lipsa capitalului local, dificultatea de a aduna o parte din interesele financiare și o parte din capitalul propriu pentru a realiza un proiect, lipsa cunoștințelor financiare și lipsa unui sistem de finanțare care ar putea sprijini întreprinderile românești. Aceste probleme sunt încă prezente în zilele noastre, chiar și după mai bine de trei decenii de la începutul tranziției la economia de piață. Comparând situația economică actuală și mai ales dezvoltarea economică din perioada de tranziție și din perioada interbelică putem observa unele asemănări izbitoare. Între cele două războaie mondiale, băncile românești din Cluj fuseseră afectate de mulți factori precum: inflația, deflația, prezența unei rate ridicate a creditelor neperformante și încercările îndrăznețe de a face față lichidității, încrederii sau crizelor globale, prezența unor manevre politice și, tentative de fraudă. În ciuda acestui obstacol, băncile au rezistat, dar scopul lor, așa cum a fost definit de guvernanți în timpul Unirii din 1918, fusese alterat și chiar aproape abandonat. O analiză comparativă între perioada interbelică și perioada de tranziție ar putea fi luată în considerare ca un avertisment pentru bancherii de mâine.

Ana MOLCOSEAN (Universitatea de Stat din Moldova, Chişinău), *Vizitele familiei regale româneşti la Bălţi în perioada interbelică (1920 şi 1935) [The visits of the Romanian Royal Family in Bălţi during the Interwar Period (1920 and 1935)]*

Abstract: During the interwar period, the Romanian sovereign undertook a series of visits to the regions that formed Great Romania. Royal visits have produced different attitudes in the environment of the visited communities, ranging from ovations and encouragement to prosperous governance to criticism and views on the “real” purpose of these visits by opponents. In 1920, after visiting Transylvania one year earlier, King Ferdinand I and Queen Maria made a visit to Bukovina and Bessarabia. The Royal family’s route was a well thought-out one, the selected localities having a symbolic connotation for the Romanian nation, the history and personality of ruler Stephen the Great. The fact that in Bălţi was the residence of the Bishopric of Hotin served as the main argument for King Ferdinand I and Queen Maria to honour the city with a visit during this journey. It was also the fact that Bălţi was a developing city for this region of Bessarabia and was crossed by a railway line. During his visit to Bălţi in 1921, the royal suite witnessed several religious services that represented ethnic communities living with Bessarabian Romanians (Polish, Armenians), visited the Zemstva Hospital, the Military Circle, as well as a local family, the house of a teacher named Poclitaru. In 1935, Bălţi had the opportunity to host for the second time the royal family, and the visit was marked by the presence of the Royal family at the sanctification of the “Constantin and Elena” Cathedral.

Rezumat: În perioada interbelică, suveranii României au realizat un şir de vizite în regiunile care alcătuiau România Mare. Călătoriile regale au produs diferite atitudini în mediul comunităţilor vizitate, de la ovaţii şi încurajări spre o guvernare prosperă până la critici şi opinii privind scopul „real” al acestor vizite din partea oponentilor. În 1920, după vizitarea cu un an mai devreme a Transilvaniei, regele Ferdinand I şi regina Maria întreprind o vizită în Bucovina şi Basarabia. Traseul familiei regale a fost unul bine gândit, localităţile selectate având o conotaţie simbolică pentru naţiunea română, istoria şi personalitatea domnitorului Ştefan cel Mare. Faptul că la Bălţi se afla reşedinţa Episcopiei Hotinului a servit drept principal argument pentru ca regele Ferdinand I şi regina Maria să-l onoreze cu o vizită pe parcursul acestei călătorii. La fel, a contat faptul că Bălţi era un oraş în plină dezvoltare din această regiune a Basarabiei, traversat fiind şi de o cale ferată. Pe parcursul vizitei din 1921 la Bălţi, suita regală a asistat la câteva servicii religioase care reprezentau comunităţile etnice conlocuitoare cu românii basarabeni din Bălţi (polonezii, armenii), a vizitat Spitalul Zemstvei, Cercul Militar, precum şi o familie de oameni ai locului – casa profesorului Poclitaru. În 1935, oraşul Bălţi a avut ocazia să găzduiască pentru a doua oară familia regală, de această dată vizita fiind marcată prin asistarea familiei regale la sfinţirea Catedralei „Constantin şi Elena”.

Attila MOLNÁR (Universitatea Eötvös Loránd, Budapesta/ELTE, Budapest), *Why (exactly) the Hungarian Nobles? (De ce anume nobilii ungari?)*

Abstract: In the 1980s the research of the Hungarian Nobility – notably the Hungarian Gentry – was at the top. Unfortunately, the exploration of the aristocracy is more favourable (and comfortable) than the Nobles, due to the low level of the contemporary sources. Thanks to the research of Margit S. Sárdi it is known that this noble society wrote some diaries, letters or notes in the same way as the aristocracy. These sources are known as „egodocuments”. The Hungarian Gentry had lots of means at their disposal for their livelihood. They could join an aristocratic or a royal court. On the other hand, they could use their calibers in many ways like legal, military or economic careers. At the end of the twentieth century - through the life of András Szirmay – the historians could nuance the negative pictures of the Hungarian Gentry, because the sources proved that these nobles pursued an active economy, such as György Kőrössy (who was the chamberlain of Count Ferenc Rákóczy). He is the subject of my PhD thesis. The exploration of the intellectual and material cultures of the Hungarian Gentry throughout the eighteenth century would be very necessary, given that this noble society was the basis of the Hungarian Reform Nobility in the first half of the nineteenth century. One of the problems of Hungarian Historical Science, is that it has still not created Research Groups in order to examine this segment of society.

Rezumat: În anii 1980, cercetarea nobilimii maghiare – în special a micii nobilimi – era la vârf. Din păcate, explorarea aristocrației este mai favorabilă (și confortabilă) decât cea a nobilimii, din cauza numărului redus de izvoare contemporane. Grație cercetărilor lui Margit S. Sárdi, se știe că această societate nobilă a scris jurnale, scrisori sau însemnări în același mod ca și aristocrația. Aceste surse sunt cunoscute drept „ego documente”. Micii nobili maghiari aveau o mulțime de modalități de existență. Ei se puteau alătura unei curți aristocratice sau regale. Pe de altă parte, ei își puteau folosi calibrele în multe feluri, cum ar fi carierele legale, militare sau economice. La sfârșitul secolului al XX-lea – prin viața lui András Szirmay – istoricii au putut nuanța imaginile negative cu privire la mica nobilime maghiară, deoarece sursele au dovedit că acești nobili s-au implicat într-o economie activă, precum György Kőrössy (care a fost camerlanul contelui Ferenc Rákóczy). El este subiectul tezei mele de doctorat. Explorarea culturilor intelectuale și materiale ale micii nobilimi maghiare de-a lungul secolului al XVIII-lea ar fi foarte necesară, având în vedere că această societate nobiliară a stat la baza nobilimii reformiste maghiare în prima jumătate a secolului al XIX-lea. Una din problemele științei istorice maghiare constă în faptul că încă nu au fost create grupuri de cercetare cu scopul examinării acestui segment al societății.

Ioan-Adrian MOȘUȚAN (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Informațiile clasificate- izvor istoric după declasificare? (Classified Information - a Historical Source after Declassification?)*

Abstract: The presentation aims to highlight the potential of documents containing classified information - as historical sources, after the expiration of the classification term or the situations/events that require their declassification. As guarantor of the fundamental rights and freedoms of the citizens, the state is actively involved in ensuring and implementing measures to ensure state security, normal functioning of institutions and citizens' protection. In order to achieve this goal, there are situations/events/states of fact that cannot be made public or that must be known only by certain persons, in key positions (decision makers)- who through the decisions they take, manage critical or special situations, which impact national security. To achieve this goal, some information must be classified- secret, confidential or restricted. The aspect I want to highlight is that after a certain time or when it is considered that it is no longer necessary to classify certain data, it can be declassified and accessed by the general public, and considering that classified information that protects state security is faithfully reflecting the objective reality, unaltered or modified, from my point of view, it must represent a real interest because, after declassification, they turn into true historical sources, which must be analyzed in order to highlight the real historical truth, unaltered.

Rezumat: Prezentarea își propune să scoată în evidență potențialul pe care îl reprezintă documentele care conțin informații clasificate- ca izvoare istorice, după expirarea termenului de clasificare ori apariția unor situații/evenimente care impun declasificarea acestora. În calitate de garant al drepturilor și libertăților fundamentale ale cetățenilor săi, statul este implicat activ în asigurarea și implementarea unor măsuri care să asigure realizarea securității statale, normala funcționare a instituțiilor precum și protecția cetățenilor, iar pentru realizarea acestui deziderat există și situații/evenimente/stări de fapt care nu pot fi făcute publice ori care trebuie să fie cunoscute doar de anumite persoane, aflate în poziții cheie (decidenți)- care prin deciziile pe care le iau, gestionează situații critice ori speciale, care impactează securitatea națională; pentru realizarea acestui obiectiv, unele informații trebuie să fie clasificate- secret de stat sau secret de serviciu. Aspectul pe care doresc să îl evidențiez este acela că după anumite intervale de timp ori atunci când se constată că nu mai este necesară clasificarea unor anumite date, acestea pot fi declassificate și accesate de către publicul larg, iar datorită faptului că informațiile clasificate care protejează securitatea statală reflectă fidel realitatea obiectivă, nealterată ori modificată, din punctul meu de vedere, acestea trebuie să reprezinte un real interes deoarece, după declasificare, ele constituie veritabile izvoare istorice, care trebuie analizate, pentru a evidenția adevărul istoric real, necosmetizat/nealterat.

Denisa MURZEA (Universitatea din Viena/University of Vienna), *Femina et Carmina. Is There a 'Femininity' in the Inscribed Verse in the Roman Empire? (Femina et Carmina. Există o „feminitate” în poemele epigrafice din timpul Imperiului Roman?)*

Abstract: For the people who lived in the Roman empire writing poems represented not only a practice that took place in various contexts of life, but it was also a form of creative artistic expression. Contrary to the beliefs widespread in certain research contexts – caused partly by the lack of dissemination of relevant information, partly by antiquated views of what constitutes worthy poetic art in the field of classical studies – people from practically all social classes took part in this practice of creating poems, from simple slaves and workers to senators and consuls or their wives. Several studies have focused on the social stratification as related to the production of inscribed verse. Even if it has produced important evidence for a better understanding in the poems written by the lower class, this approach displays deficiencies because the variety of texts is limited to funerary inscriptions. Moreover, a neglected category in the *carmina epigraphica* is the study of women. Thus, this paper aims to analyse through gender theory and from the perspective of intersectional theory, female agency, identity, and authorship in the Roman verse inscriptions, both in the Latin and in the Greek spheres of the Empire.

Rezumat: Pentru oamenii care au locuit în Imperiul Roman, compunerea poemelor epigrafice nu reprezenta doar o practică ce se desfășura în diferite contexte ale vieții, ci și o formă de exprimare artistică. Contrar convingerilor răspândite în diferite cercuri științifice – cauzate în parte de lipsa de diseminare a informațiilor relevante, dar și de ideile preconcepute asupra a ceea ce constituie o artă poetică autentică în domeniul studiilor clasice – la această practică de compunere a poemelor epigrafice au participat oameni din toate categoriile sociale, de la simplii sclavi și muncitori, până la senatori și consuli sau soțiile acestora. Numeroase studii s-au concentrat pe cercetarea stratificării sociale în legătură cu producția de poeme epigrafice. Cu toate că aceste studii au produs dovezi importante pentru o mai bună înțelegere a poemelor scrise de clasa inferioară, această abordare prezintă deficiențe, deoarece varietatea textelor se limitează la inscripțiile funerare. Mai mult, o categorie socială neglijată în *carmina epigraphica* este studiul femeilor. Așadar, acest studiu își propune să analizeze, prin intermediul *teoriei genului (gender theory)*, capacitatea femeilor de a lua decizii și de a acționa în consecință pentru a obține rezultatul dorit (*agency*), identitatea și calitatea de autor a femeilor în inscripțiile romane în versuri, atât în sfera latină, cât și în cea greacă a Imperiului.

Bogdan-Marius NEGREA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Principiile hermeneutice, dincolo de exclusivitatea aplicării lor în spațiul teologic (Hermeneutical Principles, Beyond the Exclusivity of their Application in the Theological Space)*

Abstract: Biblical exegesis is a thorough, inductive examination of the scriptural text, the exegete systematically applying various hermeneutical tools (exegetical methods) to discover its meaning and implications. Over time, following several divergences of interpretation, four methods of interpreting a scriptural text have been generalized, and four styles of approach: literal-historical, anagogic, allegorical and typological. Literal-historical interpretation helps us to discover the meaning intended by the author of the text or the first meaning of the words. This interpretation involves a grammatical-historical analysis, taking into account the syntactic and logical rules of the original language in which the text was written. After discovering the literal meaning, the interpretation of a text can be completed by highlighting the anagogic meaning, which adds a higher idea to the text by examining future events or moral considerations. Then, the allegorical meaning of a text, which embodies or personifies an abstract concept, in order to highlight a moral teaching, cannot be overlooked. And last but not least, a scriptural text can be interpreted in the typological sense, according to which an event or historical character has a prophetic character.

Rezumat: Exegeza biblică reprezintă o examinare aprofundată, inductivă a textului scripturistic, exegetul aplicând sistematic diferite instrumente hermeneutice (metode exegetice) pentru a descoperi semnificația și implicațiile acestuia. De-a lungul timpului, în urma mai multor divergențe de interpretare, s-au generalizat patru metode de interpretare a unui text scripturistic, patru stiluri de abordare: literal-istoric, anagogic, alegoric și tipologic. Interpretarea literal-istorică ne ajută să descoperim sensul intenționat de autorul textului sau primul sens al literei. Această interpretare implică o analiză gramatical-istorică, ținând cont de regulile sintactice și logice ale limbii originare în care s-a scris textul. După descoperirea sensului literal, interpretarea unui text poate fi întregită prin evidențierea sensului anagogic, care adaugă o idee mai înaltă textului prin examinarea unor evenimente viitoare sau a unor considerații de ordin moral. Apoi, nu poate fi trecut cu vederea sensul alegoric al unui text care întruchipează sau personifică un concept abstract, în vederea evidențierii unei învățături morale. Și nu în ultimul rând, un text scripturistic poate fi interpretat în sensul tipologic, conform căruia un eveniment sau un personaj istoric are un caracter profetic.

Noemi Adriana NEMETHI (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Studentii și preoții parohi din Cisnădie din secolul al XV-lea până la instalarea Reformei Protestante (1544-1545)* [The Students and Parish Priests from Cisnădie between the Fifteenth Century and the Protestant Reformation (1544-1545)]

Abstract: This paper aims to discuss the topic of the students originating from Cisnădie who studied at universities abroad, in the chosen time period. Even if they are mentioned in freshman registers since the end of fourteenth century, we still have only limited information regarding the universities they attended or the faculties they were enrolled in. Furthermore, this presentation aims to approach the parish priests active at Cisnădie

in this period of time, in order to determine whether they had been the subjects of higher education. Eventually, this paper aims to estimate, even roughly, how many of these students originating from Cisnădie had returned to their homeland after their studies abroad and worked as parish priests. Of equal importance is the investigation concerning the number of students originating from Cisnădie and whose careers developed even more impressively in other places than the ones they were born in.

Rezumat: Cercetarea de față își propune să abordeze chestiunea studenților originari din Cisnădie, pornind de la particula din numele lor, la universități din străinătate în acest interval cronologic. Deși menționați în registrele matricole încă de la sfârșitul secolului al XIV-lea, până în momentul de față avem informații lacunare în ceea ce privește universitatea/universitățile frecventate sau facultatea/facultățile frecventate. În paralel, studiul de față își propune să urmărească și preoții activi la Cisnădie în această perioadă, în încercarea de a determina dacă aceștia au fost sau nu beneficiarii unui educații de factură universitară. În final, ne propunem să estimăm, oricât de tentativ, câți dintre studenții identificați ca fiind originari din Cisnădie ajung să se întoarcă în această localitate și să își desfășoare activitatea în calitate de preoți parohi. În aceeași măsură, merită să fie urmărit și numărul studenților din Cisnădie care reușesc să aibă cariere ecleziastice impresionante și în afara localității de origine.

Alexandra NICOLESCU (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Distrugerea patrimoniului cultural și finanțarea terorismului (The Destruction of Cultural Heritage and the Financing of Terrorism)*

Abstract: Insecurity, uncertainty, political and economic instability are the main features that shape and characterize contemporary society, and in this favorable environment the terrorist phenomenon develops and acquires proportions of magnitude. We mention the fact that terrorist groups get the most income from illegal activities such as: drug trafficking, arms trafficking, and in the third place is trafficking and illicit trade of antiques. Since 2015, the acts of destruction and plunder of the cultural heritage of Syria and Iraq have been heavily publicized, quickly reaching the attention of the international community that has taken measures to prevent and combat these atrocities whose ultimate goal is to subsidize terrorist attacks. The purpose of this project is to observe and analyze the ways in which terrorist groups obtain sources of income from illicit activities of trafficking and trade in cultural artifacts. The research will focus on acts of destruction, robbery and trafficking in cultural property in the Middle East. It also analyzes the devastating effects felt by the loss, often irrecoverable, of important cultural assets of the international cultural heritage. Emphasis will be placed on the importance of protecting cultural heritage and preventing acts of destruction, robbery, trafficking and trade in cultural property in order to obtain sources of income to finance terrorist acts.

Rezumat: Insecuritatea, incertitudinea, instabilitatea politică și economică sunt trăsăturile principale care conturează și caracterizează societatea contemporană, iar în acest mediu prielnic fenomenul terorist se dezvoltă și capătă proporții de amploare. Menționăm faptul că grupările teroriste obțin cele mai multe venituri din activități ilegale precum: traficul de droguri, traficul cu arme, iar pe locul trei se situează traficul și comerțul ilicit cu antichități. Începând cu anul 2015, actele de distrugere și jefuire a patrimoniului cultural din Siria și Irak au fost puternic mediatizate, ajungând rapid în atenția comunității internaționale care a luat măsuri de prevenire și combatere a acestor atrocități, al căror scop final este acela de a subvenționa atacurile teroriste. Scopul acestui proiect este de a observa și analiza modalitățile prin intermediul cărora grupările teroriste obțin surse de venit din activitățile ilicite de traficare și comercializare a artefactelor culturale. Cercetarea se va axa pe actele de distrugere, jefuire și traficare a bunurilor culturale din Orientul Mijlociu. De asemenea, sunt analizate efectele devastatoare resimțite de pierderea, de foarte multe ori irecuperabilă, a unor bunuri culturale importante din patrimoniul cultural internațional. Se va pune accent pe importanța protejării patrimoniului cultural și prevenirea actelor de distrugere, jefuire, traficare și comercializare a bunurilor culturale în vederea obținerii unor surse de venit pentru finanțarea actelor teroriste.

Victoria NIZAN (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj),
Text and Subtext in Emanuel Ringelblum and Reuven Ben-Shem's War Texts (Text și subtext în textele de război ale lui Emanuel Ringelblum și Reuven Ben-Shem)

Abstract: Witnessing relies primarily on eyesight, on being present at an occurrence and later reporting it. Consequently, photographic descriptions were regarded as the embodiment of conclusive and objective reality. This paper seeks to discuss the tension between the visible and invisible in Emanuel Ringelblum's and Reuven Ben-Shem's war diaries. The purpose is to show how the incorporation and introduction of the visible and the implied into a historical account can play an important role in creating a more wide-ranging historical account. This diachronic approach calls for an interdisciplinary perspective that synthesizes the tangible. i.e., the written testimony, and using close reading and narrative analysis techniques to expose implications. Testimony texts uncover writers' inner worlds and their struggle to maintain a clear separation between an actual occurrence and that which is reported. I would like to suggest adopting literary approaches to analyzing testimonials to reveal what is implied in a source. Exposing a writer's state of mind versus one's attempts to produce a detached "objective" account may result in a more comprehensive reconstruction of an historical image.

Rezumat: A fi martor se bazează în primul rând pe văz, pe prezența la un eveniment și ulterior pe raportarea acestuia. În consecință, descrierile fotografice au fost privite ca întruchipare a unei realități concludente și obiective. Această lucrare încearcă să discute tensiunea dintre vizibil și invizibil din jurnalele de război ale lui Emanuel Ringelblum și Reuven Ben-Shem. Scopul este de a arăta cum încorporarea și introducerea vizibilului și a implicitului într-o relatare istorică poate juca un rol important în crearea unei relatări istorice mai ample. Această abordare diacronică solicită o perspectivă interdisciplinară care sintetizează tangibilul, adică mărturia scrisă, și utilizarea tehnicilor de lectură atentă și de analiză narativă pentru a expune implicațiile. Textele de mărturie relevă lumile interioare ale scriitorilor și lupta lor de a menține o separare clară între o întâmplare reală și ceea ce este raportat. Aș dori să sugerez adoptarea unor abordări literare în analiza mărturiilor pentru a dezvălui ceea ce este implicat într-o sursă. Expunerea stării de spirit a unui scriitor versus încercările cuiva de a produce o relatare „obiectivă” detașată pot conduce la o reconstrucție mai cuprinzătoare a unei imagini istorice.

Alexandra-Iulia NUC (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Independența Indiei reflectată în presa românească (India’s Independence as Reflected in the Romanian Press)*

Abstract: This study is a part of the PHD project entitled “Diplomatic relations between Romania and India. 1957-1967”. This article discusses from a historical perspective how India's independence and the struggle for its achievement were reflected in the Romanian press in the first half of the twentieth century. The history of independent India began when the country became a free nation within the British Commonwealth on August 15, 1947. The direct administration of the British, which began in 1858, had visible effects on India, both politically and economically. When British rule ended in 1947, the subcontinent was divided into two countries: India, with a predominantly Hindu population, and Pakistan, which brought together the Muslim majority. In a ceremony held in the Constituent Assembly (in the House of Parliament) at midnight on August 14-15, 1947, Jawaharlal Nehru, speaking as the Prime Minister of independent India, gave his historic speech. The partition led to a population transfer of over 10 million people between India and Pakistan and the death of about one million people. Mahatma Gandhi, who played an important role in the struggle for independence, was mentioned in Romanian magazines from the first half of the twentieth century. Magazines such as *Clujul* (article from 1930), *Realitatea ilustrată* (1930), *Vieța creștină* (1940) or *Țara noastră* (1930) include information about India's independence and the struggle to obtain it. In this presentation we will see that Romania was aware of the internal political situation in India, and that the Romanian press played an important role in disseminating news about the events that happened in British India.

Rezumat: Studiul reprezintă o parte a proiectului de doctorat intitulat „Relațiile diplomatice între România și India în anii 1957-1967”. Prezentarea de față surprinde dintr-o perspectivă istorică modul în care independența Indiei - și lupta pentru obținerea ei - este reflectată în presa românească din prima jumătate a secolului al XX-lea. Istoria Indiei independente a început când țara a devenit o națiune liberă în cadrul *Commonwealth*-ului britanic la 15 august 1947. Administrarea directă a britanicilor care a început în 1858, a avut efecte vizibile asupra Indiei, atât politice, cât și economice. Când dominația britanică a luat sfârșit în 1947, subcontinentul a fost împărțit în două țări: India, cu o populație majoritar hindusă, și Pakistan, ce a reunit majoritatea musulmană. Într-o ceremonie desfășurată în Adunarea Constituantă (în Casa Parlamentului) la miezul nopții dintre 14-15 august 1947, Jawaharlal Nehru, vorbind ca prim-ministru al Indiei independente, a ținut discursul său istoric. Partiția a dus la un transfer de populație de peste 10 milioane de oameni între India și Pakistan și la moartea a aproximativ un milion de oameni. Mahatma Gandhi, cel care a avut un rol important în lupta pentru independență, este menționat în revistele românești din prima jumătate a secolului al XX-lea. Reviste precum *Clujul* (articol din 1930), *Realitatea ilustrată* (1930), *Vieța creștină* (1940), *Țara noastră* (1930) sau *Zori* (1947) cuprind informații referitoare atât la independență, cât și la lupta dusă pentru obținerea ei. Prezentarea va arăta că România era conștientă de situația politică internă a Indiei, iar presa a jucat un rol important în diseminarea informațiilor legate de evenimentele petrecute în India britanică.

Roland OLAH (Universitatea din Oradea/University of Oradea), *Emigrația ilegală a românilor de la sfârșitul anilor '80. Analiza comparativă a datelor cu privire la extinderea fenomenului frontierist (Illegal Migration of Romanians since the Late 1980s. The Comparative Analysis of Data on the Extent of the Border Phenomenon)*

Abstract: During the communist period, external migration was strictly controlled by the authorities, and the border guards were monitoring the border area with the weapons aimed at the interior of the country. There are many cases of death by shooting, beatings, mistreatment, or torture reported by eyewitnesses of events. Although people were aware of the dangers they could encounter on the road to coveted freedom, the border phenomenon was developing throughout the 1980s, and at the end of the decade, we can even talk of mass illegal emigration. The documents from the United Nations High Commissioner for Refugees mention that between 1969 and 1989 “over 100.000” Romanian citizens applied for asylum in a Western country, and more than 53.000 Romanian citizens applied for asylum in the 1980s. During the same period, the only official statistics published by the Romanian authorities present data on 16.054 fugitives, of which 10.977 were arrested. Through the proposed research, we make a comparative analysis for the set period, based on data collected from the Hungarian National Archives, the Archive of the National Council for the study of the Communist Secret Service Archives, and the Archive of the Courts of Satu Mare and Oradea. In this way,

we will draw a picture of the limits of the phenomenon for the period under review, but also of the extent to which the data from different archives overlap.

Rezumat: În perioada comunistă migrația externă era strict controlată de către autorități, iar grănicerii păzeau zona de graniță cu arma îndreptată spre interiorul țării. Cazurile de decese prin împușcare, de bătaii, de maltratare sau de tortură relatate de către frontieriști sau martori oculari ai evenimentelor sunt numeroase. Deși erau conștienți de pericolele pe care le pot întâlni în drumul spre libertatea mult râvnită, fenomenul frontierist se dezvoltă pe tot parcursul anilor '80, iar la sfârșitul decadei chiar putem vorbi de o emigrație ilegală în masă. Documentele Înalțului Comisariat pentru Refugiați al Națiunilor Unite menționează că în perioada 1969 – 1989 „peste 100.000” de cetățeni români au cerut azil într-o țară occidentală, doar în anii '80 au aplicat pentru azil peste 53.000 de cetățeni români. În aceeași perioadă, singura statistică oficială publicată de către autoritățile românești prezintă date despre 16.054 de fugari, din care 10.977 au fost arestați. Prin lucrarea propusă, vom realiza o analiză comparativă pentru o perioadă stabilită, bazată pe date culese din Arhivele Naționale ale Ungariei, Arhiva Consiliului Național pentru Studierea Arhivelor Securității, respectiv arhiva Judecătoriilor din Satu Mare și Oradea. În acest fel, vom avea o imagine cu privire la limitele fenomenului pentru perioada analizată, dar și măsura în care datele din diferite arhive se suprapun.

Bianca OLTEANU (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj),
Între alb și policrom - o analiză a studiului decorăției monumentelor romane (Between White and Polychrome - an Analysis of the Decoration Found on Roman Monuments)

Abstract: What can the decoration of a monument tell us about it and how can interdisciplinary research change our perception of decoration and its significance? In the archaeological research of ancient monuments, we sometimes find fragments of painted plaster (often fresco) and in a precarious state of preservation. Although, at a glance, these small fragments cannot bring much information, laboratory tests performed on pigments and mortar recovered from archaeological excavations can bring a wealth of new information. The corroboration of information from ancient written sources (Vitruvius, Pliny the Elder), historical information, contexts of findings and analysis results lead to spectacular discoveries and allow the recovery of knowledge otherwise lost. For a long time, ancient monuments, statues were considered monochrome, with the outer surface of white marble. Following the discovery of traces of pigments on the exterior surfaces of some buildings, marble statues and even on some decorative elements, the study of such details was promoted and the very paradigm by which ancient monuments were studied was changed. The study I propose aims to identify these turning points in the analysis of the decoration of ancient monuments in recent years and the presentation of analysis solutions valid for ancient monuments in order to retrieve as much information as possible.

Rezumat: Ce ne poate spune decorația unui monument despre acesta și cum pot analizele interdisciplinare schimba percepția noastră asupra decorației și a semnificației acesteia? În cadrul cercetărilor arheologice asupra monumentelor antice întâlnim uneori fragmente de tencuială pictată (adesea frescă) fragmentară și într-o stare de conservare precară. Cu toate că o la simplă privire aceste fragmente de dimensiuni restrânse nu pot aduce prea multe informații, analizele de laborator efectuate asupra pigmentilor și a mortarului recuperat în urma săpăturilor arheologice pot aduce o multitudine de informații noi. Corelararea informațiilor din sursele antice scrise (Vitruvius, Plinius cel Bătrân), a informațiilor istorice, a contextelor descoperirilor și a rezultatelor analizelor duc la descoperiri spectaculoase și permit recuperarea unor cunoștințe altfel pierdute. Pentru o lungă perioadă de timp, monumentele antice, statuile, au fost considerate monocrome, cu suprafața exterioară din marmură. În urma descoperirilor de urme de pigmenți pe suprafețele exterioare ale unor clădiri, ale statuiilor din marmură și chiar ale unor elemente de decorație a început studiul în detaliu al acestora și a fost schimbată însăși paradigma prin care erau studiate monumentele antice. Studiul pe care îl propun urmărește identificarea acestor momente de turnură din analiza decorației monumentelor antice din ultimii ani și prezentarea unor soluții de analiză valabile pentru monumentele antice cu scopul de a recupera cât mai multe informații.

Adela Emanuela ORDEAN (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Migrarea legală și ilegală în lumea liberă: sașii din comunitatea Romos, județul Hunedoara (Legal and Illegal Migration in the Free World: Saxons from the Romos Community, Hunedoara District)*

Abstract: We propose to expose in this article an overview of our doctoral thesis issued out of our own research and titled “Romos – from communism to democracy. Evolution of politics, economy, social and cultural aspects”. Taking into account that the reconstruction of the communist past of the Romos community cannot be done without the participation of the German ethnics, we would like to explore the ‘Saxon issues’ from deportation to immigration (1945-1989). The proposed subject is mainly based on the equally shared collective memory of Saxons and Romanians inhabitants of Romos. An overview of contemporary German ethnics’ history shows as main focuses, the liberation from deportation, the legal migration (Theresa Walther’s case) and also the illegal migration (Johann Henning’s case). Thus, we can say that the targeted research subject treats the contemporary history of the German ethnics, focusing primarily on the reasons for the occurrence of immigration. Time for once is on the side of research and thus, the present aids the reconstruction of the past based on testimonials of individuals who participated directly and actively in the immigration to the West process. In these conditions, the proposed subject represents an important step in understanding one of the most recent past dimensions of the history of the German ethnic group and at the same time, in comprehending the forging of the image of the Saxons after 1989.

Rezumat: Ne propunem drept tematică pentru prezentare dimensiunea socială pe care o vizează demersul cercetării noastre, demers reprezentat de teza „Romos – de la comunism la democrație. Evoluții politice, economice, sociale și culturale”. Pornind de la premisa că reconstituirea trecutului comunist al așezării de la Romos (jud. Hunedoara) nu poate fi lipsită de componenta etnicilor germani, dorim a expune tabloul săsesc de la deportare la emigrare (1945-1989). Subiectul propus se bazează în principal pe memoria colectivă deopotrivă a sașilor și a românilor din Romos. Tratând istoria contemporană a comunității germane, segmentul cercetării pune în lumină eliberarea din deportare, emigrarea legală – cazul Theresa Walther, și emigrarea ilegală – cazul Johann Henning. Așadar, subiectul vizat tratează istoria contemporană a comunității germane, având drept scop evidențierea principalelor aspecte care au determinat apariția emigrării. Fiind de partea cercetării, timpul prezent ajută la reconstituirea trecutului oferind ca fundament, cu precădere, informații obținute de la cei care au participat direct și activ la fenomenul emigrării spre Occident. În aceste condiții, apreciem că subiectul propus poate reprezenta un demers important pentru ceea ce înseamnă cunoașterea unei dimensiuni a trecutului recent aparținător comunității germane din Romos și, totodată, pentru înțelegerea imaginii săsești de după 1989.

Büşra ÖZYÜKSEL (University of Szeged/Universitatea din Szeged), **Mustafa Burak ŞENER**, (Universitatea Eötvös Loránd, Budapesta/ELTE, Budapest), *Democracy on Duty: A Comparative Analysis. Regime Changes in Turkey, Romania, and Hungary (Democrația la datorie: o analiză comparată a schimbărilor de regim în Turcia, România și Ungaria)*

Abstract: Throughout history, implementing democracy has been as difficult as transitioning to democracy. Founded in 1923, the modern Turkish Republic chose democracy as its form of government. At the same time, Romania and Hungary were ruled by monarchy. On the other hand, one of the basic principles of democracy is the existence of more than one party in the political system and their free competition for coming to power. Although the transition to a multi-party system has been tried from time to time in Turkey, it could only be possible to fully transition to a multi-party regime in 1952, and Turkey had been governed by a single-party regime until this period. West of Turkey, on the other hand, the Socialist Republic of Romania was established in 1947 and the Hungarian People's Republic was established in 1949. In this period, while Turkey was in the process of removing all obstacles to the transition to democracy, Hungary and Romania were under the influence of communism. With the collapse of the Soviet Union, the people and the soldiers overthrew the communist regime with the Romanian Revolution in 1989 and thus Romania adopted democracy. Hungary, on the other hand, adopted the democratic understanding with the 1989 revolution, after the suppression of the rebellion against the Soviet regime in 1956.

The aim of the study is to examine how effectively Turkey, which was founded in 1923, has used democracy in the process and how it is compared to Romania and Hungary, which were founded in 1989. Thus, the efforts of the selected countries towards democracy after the transition to democracy are examined, as well as the reasons for their success and failure.

Rezumat: De-a lungul istoriei, implementarea democrației a fost la fel de dificilă ca trecerea la democrație. Înființată în 1923, Republica Turcă modernă a ales democrația ca formă de guvernare. În același timp, România și Ungaria erau sub guvernare monarhică. Pe de altă parte, unul dintre principiile de bază ale democrației este existența mai multor partide în sistemul politic și libera lor concurență pentru venirea la putere. Deși tranziția la un sistem multipartidic a fost încercată din când în când în Turcia, tranziția completă la un regim multipartidic a putut fi posibilă doar în 1952, iar Turcia fusese guvernată de un regim unipartidic până atunci. La vest de Turcia, pe de altă parte, Republica Socialistă România a fost înființată în 1947, iar Republica Populară Maghiară a fost înființată în 1949. În această perioadă, în timp ce Turcia era în proces de înlăturare a tuturor obstacolelor din calea tranziției la democrație, Ungaria și România se aflau sub influența comunismului. Odată cu prăbușirea Uniunii Sovietice, oamenii și soldații au răsturnat regimul comunist odată cu Revoluția Română din 1989 și astfel România a adoptat democrația. Ungaria, pe de altă parte, a adoptat înțelegerea democratică odată cu revoluția din 1989, după înăbușirea rebeliunii împotriva regimului sovietic din 1956. Scopul studiului este de a examina cât de eficient a folosit Turcia, care a fost fondată în 1923, democrația și cum poate fi comparată cu România și Ungaria care au fost înființate în 1989. Astfel, sunt examinate eforturile țărilor selectate pentru democrație după tranziția la democrație, precum și motivele succesului și eșecului lor.

Lucia Nicoleta PĂCURAR, (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Emigrarea din comunism în istoriografia post-decembristă. Studiu de caz: fenomenul „frontierist” (metode, mijloace, limite ale analizei istorice) [Migration during the Communist Period as Reflected in Post-Revolutionary Historiography. Case Study: the Phenomenon of Fraudulent Border Crossings (Methods, Sources and Limits to Historical Analysis)]*

Abstract: In the first two decades after December 1989, there was a tendency in Romanian historiography to approach topics about social phenomena that referred only to the first period of communist regime. Ceaușescu's period and, in particular, the 1980s, were analyzed mainly from a political perspective (foreign relations, economic politics, cultural politics, repression of dissident actions). The approach of social themes, regarding the impact that economic policy had on the living standards of the population, had not been a priority for historians. We assess that only in the last 10 years Romanian historiography has recovered themes from the sphere of social history, trying to explain the daily reality of Ceaușescu's dictatorship in the 1980s. One element that favored this

direction of research was free access to the Securitate's archives. So far, the topic of illegal migration from communist Romania (regardless of period) has not been the subject of any historical research, although escapes from socialist regimes, through the method of fraudulent border crossing, were a specific phenomenon during this time. The phenomenon of illegal border crossing is mentioned only in certain studies that have a generic character, in the context of signaling the wider phenomenon of migration (especially the final departures of ethnic Jews and Germans as a result of financial agreements concluded by the communist regime with Israel and the Federal Republic of Germany).

Rezumat: În primele două decenii post-decembriste s-a înregistrat o tendință a istoricilor în a aborda teme privind fenomenele sociale aferente doar primei etape a comunismului, situație explicabilă având în vedere caracterul dramatic și definitiv al schimbărilor, precum și duritatea proceselor transformatoare. Perioada ceaușistă și, în special, anii '80, au fost analizați preponderent din perspectivă politică (relații externe, politici economice, politici culturale, reprimarea acțiunilor disidente). Abordarea unor tematici sociale, legate de impactul aberațiilor regimului, cu toate condiționările sale, asupra vieții cotidiene și asupra posibilităților de acțiune ale individului, s-a lăsat așteptată. Apreciem că abia în ultimii 10 ani, istoriografia românească a recuperat teme din sfera istoriei sociale, încercând să explice realitatea cotidiană a dictaturii ceaușiste a anilor '80, un element favorizant în această direcție fiind reprezentat de deschiderea parțială spre cercetare a arhivelor Securității. Până în prezent, tema emigrării ilegale din România comunistă (indiferent de perioadă) nu a făcut obiectul niciunei cercetări istorice, deși „dezertările” din societatea socialistă „multilateral dezvoltată”, prin metoda trecerii frauduloase a frontierei, au constituit un fenomen specific acestei perioade. Fuga ilegală a românilor în Occident este doar amintită în anumite studii care au caracter generic, în contextul semnalării fenomenului mai larg al migrației (în special, al plecărilor definitive din țară ale etnicilor evrei și germani ca urmare a înțelegerilor financiare încheiate de regimul comunist cu Israel și R.F.G.).

Ivana PLATILOVÁ (Universitatea Palacký, Olomouc/Palacký University, Olomouc), *The Study of Franciscan Sources: a Digital Humanities Approach* (Studiul izvoarelor franciscane: a abordare din sfera digital humanities)

Abstract: My contribution is based on the current phase of my doctoral study, which focuses on application of computational methods to historical sources and on a new approach to them. The sources used in my project are various texts from Franciscan authors, divided into two groups: the older ones and the newer ones. My aim is to find narrative traditions in these texts and analyze their transformation by finding different motifs and describing how they changed over time, or to put it simply, comparing the texts of the early modern authors with their medieval predecessors and finding

similarities and differences between them. For this purpose, the methods of digital humanities are used, especially methods of *corpus* linguistics, which are not widespread among historians. Since the selected texts are more or less of a literary nature, *corpus* linguistics can provide very useful tools for their analysis. Even a linguistic *corpus* alone offers a number of new ways of reading, for example, by using concordances, key words, or *n*-grams. Another benefit of creating corpora of historical sources is the possibility to add a special annotation to it, designed directly for historical purposes and providing metadata for specific words. Thus, this approach combines history, philology, and linguistics. My contribution presents the first part of my study, the *corpus* of the older Franciscan texts (XIII-XIV centuries), written either by Francis himself or his immediate followers. They include letters, various lives of Saint Francis, accounts on the early history of the order, the rules etc. It shows how the methods of *corpus* linguistics can be used in a historical study and what information the “historical annotation” can give to us.

Rezumat: Contribuția mea se bazează pe faza actuală a studiului meu de doctorat, care se concentrează pe aplicarea metodelor computaționale la sursele istorice și pe o nouă abordare a acestora. Sursele folosite în proiectul meu sunt diverse texte de la autori franciscani, împărțite în două grupe: cele mai vechi și cele mai noi. Scopul meu este să găsesc tradiții narative în aceste texte și să analizez transformarea lor prin găsirea diferitelor motive și descriind modul în care acestea s-au schimbat de-a lungul timpului sau, mai simplu formulat, să compar textele autorilor modernității timpurii cu predecesorii lor medievali și să găsesc asemănări și diferențe între ei. În acest scop, se folosesc metodele „digital humanities”, în special metode ale „lingvisticii corpus” care nu sunt larg răspândite în rândul istoricilor. Întrucât textele selectate sunt mai mult sau mai puțin de natură literară, „lingvistica corpus” poate oferi instrumente foarte utile pentru analiza lor. Chiar și un „corpus lingvistic” unic poate oferi o serie de noi moduri de lectură, de exemplu, prin utilizarea concordanțelor, cuvintelor cheie sau „n”-gramelor. Un alt beneficiu al creării unor „corpora” de surse istorice este posibilitatea de a adăuga o adnotare specială, concepută direct în scopuri istorice și oferind date meta pentru anumite cuvinte. Astfel, această abordare combină istoria, filologia și lingvistica. Contribuția mea prezintă prima parte a studiului meu, un corpus de texte franciscane mai vechi (secolele XIII-XIV), scrise fie de Francisc însuși, fie de adepții săi direcți. Acestea includ scrisori, diverse „vieți” ale Sfântului Francisc, relatări despre istoria timpurie a ordinului, regulile etc. Ele arată cum pot fi utilizate metodele „lingvisticii corpus” într-un studiu istoric și ce informații ne poate oferi „adnotarea istorică”.

Andreea POCOL (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Portretele lui Vlad Dracula din colecția lui Ferdinand al II-lea, Arhiduce de Austria (Vlad Dracula’s Portraits in the Collection of Ferdinand II, Archduke of Austria)*

Abstract: This study aims to investigate the reasons why Ferdinand II of Tyrol (1525-1595), Archduke of Austria, commissioned portraits of Vlad Țepeș for his vast collection at Castle Ambras in Innsbruck, the first museum in the world. Only Emperor Rudolf II later founded such a vast and impressive collection that could compete with that of Archduke Ferdinand II. The visual sources depicting the Romanian voivod which will be discussed are the famous oil on canvas portrait still exhibited nowadays in the castle and a similarly looking miniature now preserved and exhibited in the Museum of Art History in Vienna. Both works were commissioned by Archduke Ferdinand II in the second half of the sixteenth century, but the painters are unknown. So, how did Ferdinand II find out about Vlad Dracula's story and why did he want to have portraits of him in his art collection? In order to answer these questions, one must first understand Ferdinand's personality, cultural interests and connections and also his political motivations. The objects in his *Wunderkammer*, the books in his library (one of the most remarkable collections of books of the time) and the ledger comprising the inventory of the collection might be able to provide some clues in this matter.

Rezumat: Acest studiu își propune să investigheze motivele pentru care Ferdinand al II-lea de Tirol (1525-1595), arhiduce al Austriei, a comandat portrete ale lui Vlad Țepeș pentru vasta sa colecție de la Castelul Ambras din Innsbruck, primul muzeu din lume. Doar împăratul Rudolf al II-lea a fondat mai târziu o colecție atât de vastă și de impresionantă, care să poată concura cu cea a arhiducelui Ferdinand al II-lea. Sursele vizuale care îl înfățișează pe voievodul român și care vor fi discutate sunt faimosul portret în ulei pe pânză expus și în prezent în castel și o miniatură cu aspect asemănător, păstrată și expusă în prezent la Muzeul de Istoria Artei din Viena. Ambele lucrări au fost comandate de către arhiducele Ferdinand al II-lea în a doua jumătate a secolului al XVI-lea, dar pictorii sunt necunoscuți. Așadar, cum a aflat Ferdinand al II-lea despre povestea lui Vlad Dracula și de ce a dorit să aibă portrete ale acestuia în colecția sa de artă? Pentru a răspunde la aceste întrebări, trebuie mai întâi să înțelegem personalitatea lui Ferdinand II, interesele și conexiunile sale culturale și, de asemenea, motivațiile sale politice. Obiectele din *Wunderkammer*, cărțile din biblioteca sa (una dintre cele mai remarcabile colecții de cărți ale vremii) și registrul inventar al colecției ar putea oferi câteva indicii în această privință.

Claudiu PURDEA (Universitatea „1 Decembrie 1918” din Alba Iulia/”1 Decembrie 1918” University, Alba-Iulia), *Braconaj arheologic, colecții private sau acumulări de artefacte? Analiza regimului juridic în virtutea dreptului la proprietate (Archaeological Poaching, Private Collections or Artefact Amassing? The Analysis of Legal Aspects by Virtue of Property Right)*

Abstract: Archaeological poaching or archaeological site looting was a phenomenon that severely affected the integrity of the archaeological heritage from Romania, mainly in the Șureanu Mountains (Transylvania) and Dobrogea, areas that were the focal points of this phenomenon. The intense activity of these people led to the brushing of archeological

sites, with the help of metal detectors. Consequently, several goods were extracted from the archaeological context, some of which were capitalized on the international black market while another part reached collectors in Romania. Following these pieces, the legal authorities confiscated 2616 pieces in several criminal case files. These case studies are the theme of my research, indicating the categories of archaeological goods (coins, jewels and clothing items, weapons, tools etc) seized from several persons who could not justify ownership or their origin, as well as the legal aspects applied to these goods.

Rezumat: Braconajul arheologic sau furtul din siturile arheologice a fost un fenomen ce a afectat grav integritatea patrimoniului arheologic din România, cu precădere a celor din Munții Șureanu (Transilvania) și a celor din Dobrogea, zone care au constituit focarele acestui fenomen. Activitatea febrilă a acestor persoane a condus la pierderea siturilor arheologice, cu ajutorul detectoarelor de metale fiind extrase din contextul arheologic mai multe bunuri dintre care o parte au fost valorificate pe piața neagră internațională iar o altă parte a ajuns la colecționarii din România. Urmărind aceste piese, autoritățile judiciare au confiscat în mai multe dosare penale 2616 piese. Aceste studii de caz vor face obiectul comunicării mele, indicând categoriile de bunuri arheologice (monede, obiecte de podoabă și port, arme, unelte etc) ce au fost ridicate de la mai multe persoane care nu au putut justifica deținerea și proveniența acestora, precum și regimul juridic aplicat acestor bunuri.

Florina-Cosmina RAITA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Identități și loialități la românii din Monarhia Austro-Ungară la începutul secolului al XX-lea (Identities and Loyalties of the Romanians from the Austrian-Hungarian Monarchy in the Beginning of the Twentieth Century)*

Abstract: My paper’s main purpose is to present the different forms of identities and loyalties that took shape in the consciousness of the Romanians living in the Austro-Hungarian Empire at the beginning of the twentieth century. Until recently, historiography concentrated upon only one of the multiple types of identity, the national one; this contributed to the consolidation of a teleological perspective regarding the historical evolution of the Romanians from the Dualist Monarchy, regarding the Great Union from 1918. The last years, though, brought some new historiographical opinions upon this subject; as a result, the historians began to concentrate their attention on the non-national types of identities. Throughout my presentation I will talk about these other forms of identities and loyalties that shaped the behaviour of the Romanians living in the Habsburg Empire, the non-national ones.

Before the outbreak of the First World War, when the perspective of the empire's disintegration seemed impossible, as well as the one regarding the union between Transylvania, Banat and Bukovina with the Romanian Kingdom, the Romanian political leaders imagined different types of solutions in order to assure the national development of the Romanians. These solutions always matched their identities and loyalties. Therefore, the analytical categories which I will discuss in my presentation are dynastic loyalty, imperial patriotism, regional identity and, not least, the national indifference of the Romanians from the Austro-Hungarian Empire.

Rezumat: Scopul principal al lucrării mele este prezentarea diferitelor forme de identități și loialități care s-au conturat în conștiința românilor din Monarhia Austro-Ungară la începutul secolului al XX-lea. Până recent, istoriografia s-a concentrat cu preponderență asupra unui singur tip de identitate, cea națională; acest fapt a contribuit la consolidarea perspectivei teleologice referitoare la evoluția istorică a românilor din Monarhia Dualistă privind iminența Marii Uniri din 1918. Ultimii ani au marcat însă popularizarea unor noi idei istoriografice asupra subiectului identităților și loialităților; prin urmare, istoricii au început să își concentreze tot mai mult atenția asupra formelor de identitate non-națională. Pe parcursul prezentării mele, voi vorbi despre formele de identitate care au conturat comportamentul românilor din monarhie, atenția orientându-se mai ales asupra celor non-naționale. Înainte de izbucnirea Primului Război Mondial, când perspectiva dezintegrării imperiului părea imposibilă, la fel cum părea și viitoarea unire a Transilvaniei, Banatului și Bucovinei cu Regatul României, liderii politici români au imaginat diferite soluții privind dezvoltarea națională a românilor. Acestea au corespuns de cele mai multe ori identităților și loialităților lor. Așadar, subiectele pe care le voi aborda pe parcursul prezentării se referă la loialitatea dinastică, la patriotismul imperial, la identitatea regională și, nu în ultimul rând, la indiferența națională a românilor din Monarhia Austro-Ungară.

Radu Traian ROȘCA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *O cercetare a liniei frontului Primului Război Mondial în regiunea Bilbor – Tulgheș (Research on the War Front during the First World War in the Bilbor – Tulgheș Region)*

Abstract: Starting from the volume edited by Stéphane Audoin-Rouzeau and Anette Backer, *The Rediscovered War. 1914 - 1918*, I propose for this conference a presentation whose subject is related to the study of a sector on the front line of the First World War, in the Bilbor - Tulgheș area (Harghita county). As the two specialists in war anthropology stressed in their study, knowledge of the battlefield, the weapons used, their effect and how they were used, become a tool for valuable knowledge for reconstructing the past. The proposed front sector for this study is a favorable framework for such research. Few works have been written about it, being a region that has attracted too little attention from researchers. Also, the area being mountainous and forested, the front line, with its genetic arrangements (trenches, shelters, casemates, etc.) was not affected by human

activity and was kept almost intact, hence nowadays, through the use of modern methods, it can be researched, mapped and studied. An important place in this study is occupied by the objects discovered in the region, which, after being recorded, classified and placed within a specific context, may offer a particularly important page of local history.

Rezumat: Pornind de la lucrarea istoricilor Stéphane Audoin-Rouzeau și Anette Backer, *Războiul redescoperit. 1914 – 1918*, propun pentru această conferință o prezentare a cărui subiect este legat de studiul asupra unui sector din linia frontului Primului Război Mondial, în zona Bilbor – Tulgheș (jud. Harghita). După cum cei doi emeriți specialiști în antropologia războiului remarcă în studiul lor, cunoașterea câmpului de luptă, a armelor folosite, a efectului acestora și a modului în care ele au fost utilizate, reprezintă o serie de cunoștințe folositoare pentru reconstituirea trecutului. Sectorul de front propus pentru acest studiu reprezintă un cadru favorabil unei asemenea cercetări. Despre el s-au scris puține lucrări, fiind o regiune care a atras prea puțin atenția cercetătorilor. De asemenea, zona fiind muntoasă și împădurită, linia frontului, cu amenajările sale genistice (tranșee, adăposturi, cazemate, etc) nu a fost afectată de activitatea umană și s-a păstrat aproape intactă, astfel încât ea poate fi azi, prin utilizarea unor metode moderne de cercetare, cartografiată și studiată. Un loc important în acest studiu îl au și obiectele descoperite în regiune, care, înregistrate, clasate și expuse în context, oferă o pagină deosebit de importantă de istorie locală și nu numai.

Arnīs SLOBOZANINS (Universitatea din Daugavpils/University of Daugavpils), *Slovaks in Czechoslovakia, Latgalians in Latvia: the Self-Governance Question in the Constitutions of the Newly-Formed States (1917 - 1922)* [*Slovaci în Cehoslovacia, latgalieni în Letonia: chestiunea autoguvernării în constituțiile statelor nou formate (1917-1922)*]

Abstract: The First World War caused dramatic change in the political map of Europe. Collapsing empires gave way to the formation of nation states. However, the ethnic composition of the states was far from homogenous. Often even among different parts of the dominant nation, there were differences in history, economy, religion and language. The said distinctions sparked new challenges and caused debates upon drafting constitutions of the newly formed states. Czechoslovakia and Latvia were both founded in 1918. Similarly, work on the draft constitutions commenced almost simultaneously. Both countries had a part of the dominant nation featuring several pronounced differences. Such were Slovaks in Czechoslovakia and Latgalians in Latvia. While focusing on Slovak and Latgalian politicians and their work, the research shall look at the ideas and mechanisms of how the representatives of the said distinct parts of the dominant nation in both countries aspired to enshrine the respective political rights in the constitution.

And most importantly, what the result of the mentioned endeavours was. The main sources of the research are extracts from the records of the Latvian Constitutional Assembly, the Czechoslovak Constitution, the transcript of the 1918 Pitsburg Agreement between Czechs and Slovaks, the transcript of the 1917 Latgale Congress, Latgalian newspapers "Latgalits" and "Latgolys bolls", as well as the results of the Latvian Constitutional Assembly elections.

Rezumat: Primul Război Mondial a provocat schimbări dramatice în harta politică a Europei. Prăbușirea imperiilor a înlesnit formarea statelor naționale. Compoziția etnică a acestora era însă departe de a fi una omogenă. Adesea, chiar și între diferitele părți ale națiunii dominante, au existat diferențe de istorie, economie, religie și limbă. Distincțiile menționate au stârnit noi provocări și au provocat dezbateri cu privire la elaborarea constituțiilor statelor nou formate. Cehoslovacia și Letonia au fost ambele înființate în 1918. În mod similar, lucrările la proiectele de constituții au început aproape simultan. Ambele țări au avut o parte din națiunea dominantă cu mai multe diferențe pronunțate. Astfel erau slovacii în Cehoslovacia și latgaliienii în Letonia. În timp ce se concentrează asupra politicienilor slovaci și latgalieni și asupra muncii lor, cercetarea va analiza ideile și mecanismele prin care reprezentanții părților distinct menționate ale națiunii dominante din ambele țări au aspirat să consacre drepturile politice respective în constituție. Cel mai important, cercetarea dorește să identifice rezultatul eforturilor menționate. Principalele surse ale cercetării sunt extrase din documentele Adunării Constituționale Letone, Constituția Cehoslovacă, transcrierea Acordului de la Pitsburg din 1918 dintre cehi și slovaci, stenograma Congresului Latgale din 1917, ziarele latgaliene „Latgalits” și „Latgolys bolls”, precum și rezultatele alegerilor pentru Adunarea Constituțională din Letonia.

Teodora SMULTEA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Vestimentația liturgică iconografică din Țările Române din secolul al XIV-lea. Semn al unității spațiului ortodox român? (The Iconographic Liturgical Attire from the Romanian Lands in the Fourteenth Century. A Sign of the Unity of the Romanian Orthodox Space?)*

Abstract: The Romanian historiography after the 1990s outlines a beautiful plethora of methods, perspectives, through which the idea of unity of the Romanian space in the Middle Ages was subjected to analysis. Historians, art historians and theologians opt for concepts such as “primary solidarity”, cultural, artistic and religious unity, national consciousness, terms that designated, at that time, the Romanian spirit to resist the politics of integration from the Catholic, Calvinist and Mohammedan sides. In their arguments, researchers brought to light and focused on documentary sources, printed religious works, religious buildings, iconographic themes, itineraries of painters, which proved the permanence of the connection, since the fourteenth century, and even earlier, between Transylvania and Romanian extra-Carpathian countries.

Iconography, confronted with political and confessional meanings, was not in the authors' vision only a topic of visual art, to be appreciated stylistically and professionally, but more than that, it was perceived as issuing messages of interest from rulers to the people. The topics considered are the notorious ones, the military saints, *the Last Judgment*, *the Akathist Hymn*, the vision of St. Peter of Alexandria and St. Euphemia, the Ecumenical Councils, etc. Models, styles, origin, influences, pilgrim and local painters, period message, spiritual unity through art, iconography as a carrier of religious consciousness, these are some of the central concepts presented here.

Rezumat: Istoriografia românească de după anii 1990 conturează o frumoasă pleiadă de metode, perspective, prin care s-a supus analizei ideea de unitate a spațiului român în Evul Mediu. Istorici, istorici de artă și teologi, optează pentru concepte precum „solidarități primare”, unitate culturală, artistică și religioasă, conștiință națională, termeni care desemnau la vremea respectivă spiritul românului de a se sustrage politicii de acaparare a elementului catolic, calvin și mahomedan. În sensul argumentării, cercetătorii au scos în bătaia obiectivului surse documentare, lucrări religioase tipărite, edificii religioase, teme iconografice, itinerarii ale pictorilor, prin care se adeverea permanența legăturii încă din secolul XIV, și chiar mai timpuriu, dintre Transilvania și țările române extracarpatice. Iconografia, pusă mereu în fața semnificațiilor politice și confesionale, nu a constituit în viziunea autorilor doar un obiectiv de artă vizuală, de apreciat stilistic și profesional, ci mai mult de atât, ea a fost percepută ca emitența mesajelor de interes dinspre domn spre popor. Temele avute în vedere sunt cele notorii, sfinții militari, *Judecata de Apoi*, *Imnul Acatist*, viziunea Sf. Petru de Alexandria și a Sf. Eufimia, Sinoadele Ecumenice, etc. Modele, stilistică, proveniență, influențe, pictori peregrini și locali, mesaj de epocă, unitate spirituală prin artă, iconografia ca purtătoare a conștiinței religioase, iată câțiva termeni centrali ai lucrării prezentate aici.

Zsolt SZABÓ (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Puncte de interferență: abordări ale studiului elitei administrative din secolul XIX în istoriografia română și maghiară (Points of Interference: Approaches to the Study of the Administrative Elite in Nineteenth Century Romanian and Hungarian Historiography)*

Abstract: After 1989 elite studies branched out both in Hungary and Romania. The “starting point” was however different. An interest was shown by Romanian historians towards the topic even before 1989, but the severe ideological restrictions did not allow the intensification of research in this particular field of study. In Hungary these restrictions were much lighter, therefore the study of elites took an institutionalized form, with a theoretical foundation that included, besides historians, sociologists as well. Despite this gap, there are some common traits, one in particular being the interest towards the study of administrative elites, because of the overlap with the political elite, characteristic of both countries.

Dualist Transylvania and Eastern Hungary are the points where the two historiographies can converge. The goal of my presentation is to summarize and compare the results of both Romanian and Hungarian research concerning this branch of elite studies, focusing mainly on the papers that use prosopography as their method of analysis. I also aim to show how the results of these studies can help in my own research about the administrative elites of Maramureș and Satu Mare counties between 1848 and 1918. Another important talking point of my presentation will be the way in which my subject of study can add some nuance to this area of research, by presenting my hypotheses, the sources and problems posed by their study.

Rezumat: După 1989, studiul elitelor s-a diversificat atât în România, cât și în Ungaria, deși „punctul de plecare” a fost diferit. Interesul față de studiul elitelor a fost prezent în istoriografia română în perioada comunistă, dar a fost limitată sever de restricțiile ideologice ale perioadei, din cauza cărora cercetarea nu s-a putut intensifica. În Ungaria aceste restricții au fost mai mici, de aceea și studiul elitelor a căpătat o formă instituționalizată, cu fundații teoretice bune și a inclus în afara istoricilor și sociologi. În ciuda acestei discrepanțe, putem identifica niște caracteristici comune, cum ar fi interesul față de studiul elitei administrative. Acest interes se datorează faptului că, în ambele țări, se poate observa o suprapunere între elita administrativă și cea politică. Transilvania și Ungaria de est din perioada dualistă pot fi punctul de convergență al celor două istoriografii. Scopul prezentării mele este să sumarizez și să compar rezultatele cercetărilor române și maghiare, punând accent pe lucrările care folosesc ca metodă prosopografia. Doresc să prezint cum rezultatele acestor studii pot să ajute la propria mea temă de cercetare despre elita administrativă a comitatelor Satu Mare și Maramureș din perioada 1848–1918. Totodată voi arăta cum subiectul meu poate nuanța niște întrebări legate de domeniul acesta de cercetare, prin prezentarea ipotezelor, surselor și problemelor care se pot ivi în timpul cercetării.

Orsolya SZILÁGYI (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Călătoriile în străinătate ale lui Buday Árpád și influența lor asupra cercetării sale (The Travels Abroad of Buday Árpád and their Influence on his Research)*

Abstract: Buday Árpád was one of the most renowned Hungarian classical archaeologists, his publications concerning Roman frontier studies and epigraphy can be considered pioneering for his time. The research he conducted during his tenure at the Transylvanian Museum was aided by the excursions he made. His several month-long trips to Germany (1910) and Greece (1914) had a profound influence on him and the way he conducted his future research. In this period, he not only visited the most well-equipped libraries of that period, but also toured the *limes* in Germany and the ancient cities of Greece. The circumstances of his visits were carefully documented by Buday himself, thus making their reconstruction and examination much easier. The purpose of this presentation is to show the influence that these study trips had on Buday Árpád.

Rezumat: Buday Árpád a fost unul dintre cei mai renumiți arheologi clasici maghiari, publicațiile sale referitoare la studiile și epigrafia frontierei romane pot fi considerate de pionierat pentru timpul său. Cercetările pe care le-a efectuat în timpul mandatului său la Muzeul Transilvaniei au fost ajutate de excursiile pe care le-a făcut. Călătoriile sale de câteva luni în Germania (1910) și Grecia (1914) au avut o influență profundă asupra lui și asupra modului în care și-a condus cercetările viitoare. În această perioadă, nu numai că a vizitat cele mai bine echipate biblioteci ale acelei perioade, dar a și făcut turul *limes*-ului din Germania și orașelor antice ale Greciei. Circumstanțele vizitelor sale au fost documentate cu atenție chiar de Buday, făcând astfel reconstrucția și examinarea lor mult mai ușoară. Scopul acestei prezentări este de a arăta influența pe care aceste călătorii de studiu au avut-o asupra lui Buday Árpád.

Neculai ȘALARU (Universitatea „Alexandru Ioan Cuza”, Iași/“Alexandru Ioan Cuza” University, Iași), *Starea civilă la debutul societății moderne românești – Regulamentul Organic și înregistrarea onomastică în Moldova (Marital Status at the Beginning of Modern Romanian Society - the Organic Regulation and Onomastic Registration in Moldova)*

Abstract: Both the disagreement and the inadequacy of the Phanariot regime could not last forever. In general, after the peace of Adrianople (1828), through the organizational measures of General Kiseleff, there were also attempts to introduce parish registers of the civil status as public acts in the Principalities. Thus, the lack of knowledge regarding the importance of these acts by the authorities and the priests, the lack of determination of the trustees, as well as the lack of money led to the failure of these measures, because very few *vidomostii* were actually made and preserved. Thus, the Organic Regulation represents in modern terms the computerization of the person through those documents (*mitric*) and the way in which these documents had to be kept. The preservation of the civil status documents encountered many difficulties, hence a series of laws were issued subsequent to the Regulations, regarding this issue. The circumstances regarding the appearance of these civil status registers (*metrics*) were also determined by the new pragmatic requirements that arose in Romanian society, in its transition to the modern era.

Rezumat: Dezacordul, nepotrivirea regimului fanariot nu putea să dureze o veșnicie. În general, după pacea de la Adrianopol (1828), prin măsurile organizatorice ale generalului Kiseleff, în Principate se numără și încercările de introducere a registrelor parohiale de stare civilă ca acte publice. Astfel, necunoașterea importanței acestor acte de către autorități și de către preoți, lipsa de determinare a ispravnicilor, precum și a banilor, au dus la eșuarea acestor măsuri, căci nu s-au realizat și păstrat decât foarte puține *vidomostii*. Astfel, Regulamentul Organic prezintă în termeni moderni informatizarea persoanei prin documente (*mitric*) și felul în care trebuiau păstrate aceste acte. Ținerea actelor stării civile a întâmpinat o serie de greutăți, de aceea s-au dat o serie de legi ulterioare

Regulamentelor, referitoare la această chestiune. Caracterul obligatoriu al stării civile rezultă, prin urmare, din normele juridice privitoare la condițiile de fond și de formă în a căror prezență o persoană fizică poate fi considerată ca având sau nu o anumită stare civilă. Circumstanțele privind apariția acestor registre de stare civilă (mitrici) a fost determinată și de noile cerințe pragmatice apărute în societatea românească aflată în tranziție spre epoca modernă.

Laura H. TASHMAN (University of Szeged), *Reading History Through Ancient Inscriptions and Languages* (*Lectura istoriei prin intermediul inscripțiilor și al limbilor vechi*)

Abstract: "The study of human history is a damn dim candle over a damn dark abyss", said W.S Holt. This indicates how difficult it is to study human history depending on the evolution of languages and how important are the inscriptions, graffiti, and even drawings to define, analyse, and trace human history. Thousands and hundreds of years ago, people lived and disappeared, and only a few of their writings, inscriptions and archaeological remains were found hidden in the ground or visible. Those peoples used the available materials in their writings and drawings such as stone, wood, leather and papyrus. They wrote on all occasions and times, where writing was the most important method used to express what their thoughts were, also they used it to document and record the course of their day and the most important events that have passed on them and consequently their history. Through the thorough study of those inscriptions, graffiti, and drawings, a researcher recognizes the evolution of the language through time, from simple drawings and symbols to a detailed language. Furthermore, and as writing was developed, it was used to codify their laws and customs and rules of living, not to mention the codification of their legends, epics, and gods that they worshiped and invoked. In this research, I will illustrate the importance of those inscriptions and ancient languages in reading human history. As researchers, we consider that documentation of the history of humanity started when writing was discovered.

Rezumat: „Studiul istoriei omenirii este o lumânare al naibii de slabă deasupra unui abis întunecat”, a spus W.S Holt. Acest lucru indică cât de dificil este să studiezi istoria umană în funcție de evoluția limbilor și cât de importante sunt inscripțiile, graffiti-urile și chiar desenele pentru a defini, analiza și urmări istoria umană. În urmă cu mii și sute de ani, oamenii au trăit și au dispărut și doar câteva dintre scrierile, inscripțiile și rămășițele lor arheologice au fost găsite ascunse în pământ sau vizibile. Acele popoare au folosit materialele disponibile în scrierile și desenele lor, cum ar fi piatra, lemnul, pielea și papirusul. Ei au scris în toate ocaziile și vremurile, iar scrisul a fost cea mai importantă metodă folosită pentru a-și exprima gândurile, de asemenea, l-au folosit pentru a documenta și a înregistra cursul zilelor și cele mai importante evenimente pe care le-au trăit și, în consecință, istoria lor.

Prin studiul amănunțit al acelor inscripții, graffiti și desene, un cercetător recunoaște evoluția limbajului în timp, de la simple desene și simboluri la un limbaj detaliat. Mai mult, și pe măsură ce s-a dezvoltat scrisul, el a fost folosit pentru a codifica legile și obiceiurile și regulile lor de viață, ca să nu mai vorbim de codificarea legendelor, epopeelor și zeilor pe care i-au venerat și invocat. În această cercetare, voi ilustra importanța acelor inscripții și limbi antice în lectura istoriei umane. În calitate de cercetători, considerăm că documentarea istoriei umanității a început odată cu descoperirea scrisului.

Marisa TIVADAR (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Preliminarii ale studiului ruralității în Dacia romană (Preliminations to the Study of Rurality in Roman Dacia)*

Abstract: This paper aims to be a methodological preamble for the study of a particular topic of the archeology of the Roman era in Romania. Rurality is a much more important part of Roman provincial archeology than previously thought. As the rigours of contemporary scholarly research require us to have a critical approach to sources first, I decided to make a qualitative analysis, rather than a quantitative one, of the sources I have at hand for my doctoral dissertation. Methodologically, we need to differentiate between categories of sources so that we can extract the needed information in order to conduct the research. From this point of view, we differentiated between primary sources and modern historiography. The primary sources, in their turn, are classified according to their nature in written narrative sources (literature), epigraphic sources and archaeological sources. Modern and contemporary historiography will be approached with thematic rather than quantitative or chronological classifications. As rurality is such a broad spectrum of the Roman era archaeological research, it is necessary to separate works that deal with the subject in a general manner and those that focus on a particular subject. At the same time, I believe that a comparative geographical analysis of the historiography of the problem will be relevant. The difference between quantity, but also quality, between foreign and Romanian historiography on the subject is remarkable. Therefore, I believe that a comparison between the topic and the approach style of the two categories will be relevant.

Rezumat: Prezenta lucrare se vrea a fi un preambul metodologic pentru studiul unei teme particulare a arheologiei epocii romane în România. Ruralitatea este o parte mult mai însemnată din arheologia provincială romană decât se credea până de curând. Cum rigorile cercetării științifice contemporane ne cer să avem o abordare mai întâi critică a surselor, am decis să fac o analiză calitativă, mai degrabă decât cantitativă, a surselor pe care le am la îndemână pentru lucrarea mea de doctorat. Metodologic, trebuie să diferențiem între categoriile de surse în așa fel încât să putem să extragem informațiile necesare pentru realizarea cercetării.

Am diferențiat din acest punct de vedere între surse primare și istoriografia modernă. Sursele primare, la rândul lor le clasificăm după natura lor în izvoare scrise narative (literatură), izvoare epigrafice și izvoare arheologice. Istoriografia modernă și contemporană va fi abordată mai degrabă cu clasificări tematice decât cantitative sau cronologice. Cum ruralitatea este un spectru atât de larg al cercetării arheologice de epocă romană, este necesar să separăm lucrările care tratează subiectul într-o manieră generală și cele care se apleacă asupra unui subiect particular. În același timp cred că va fi relevantă o analiză comparativă geografică a istoriografiei problemei. Diferența dintre cantitate, dar și calitate, dintre istoriografia străină și cea românească asupra temei este remarcabilă. Prin urmare, cred că o comparație între tematică și stilul de abordare ale celor două categorii va fi relevantă.

Raul-Alexandru TODIKA (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj), *Reflecții asupra relevanței subiectului istoriei și arhitecturii reședințelor nobiliare din Principatul Transilvaniei, 1541-1699* (*Reflections on the Relevance of History and Architecture of the Noble Residences in the Principality of Transylvania, 1541-1699*)

Abstract: In order to carry off a holistic analysis of the history and architecture of the noble residences of the Principality of Transylvania, we must take into consideration both the influences of the principles of Renaissance architecture and the vast history of the Transylvanian noble families. The examination of the Transylvanian Renaissance noble residences represents an issue that has not been thoroughly understood by Romanian historiography. Extremely synthetic information can be found in some chapters of works that propose a general approach to Renaissance architecture in Transylvania, in those that deal with sixteenth and seventeenth centuries castles and manor houses of the Hungarian nobility or in specific studies that treat certain castles as case studies, but a monographic work dedicated to the presence of the elements influenced by the Renaissance architectural conception within the noble residences of Transylvania is still awaited by Romanian historiography. Considered almost a prerogative of the noble class of Hungarian origin, the court architecture of the Transylvanian Renaissance lasted until the late eighteenth century as a sign of the desire to maintain its independence from the Habsburg Empire. Given this fact, the structure of the noble castles and manor houses that evolved in the spirit of Renaissance architecture during the sixteenth and seventeenth centuries is closely related to the example provided to the nobles by the princely constructions, the architectural projects being often elaborated by Italian architects as court employees.

Rezumat: În vederea realizării unei analize holistice a istoriei și arhitecturii reședințelor nobiliare din Principatul Transilvaniei trebuie să ținem cont de atât de influențele resimțite de acestea din direcția principiilor arhitecturii renașcentiste, cât și de vasta istorie a familiilor nobiliare transilvănene. Tratarea integrantă a reședințelor nobiliare de factură renașcentistă din Transilvania este o problematizare de care istoriografia românească este lipsită în prezent. Informații extrem de sintetice putem regăsi în cadrul unor capitole din lucrări care propun o abordare generală a arhitecturii renașcentiste din spațiul transilvănean, a unora care tratează castelele și curiile nobiliare din Ungaria secolelor XVI-XVII sau în studii punctuale ce tratează anumite castele ca studii de caz, dar o lucrare cu caracter monografic dedicată prezenței elementelor influențate de concepția arhitecturală renașcentistă în cadrul reședințelor nobiliare din spațiul transilvănean se lasă încă așteptată de către istoriografia românească. Considerată aproape un apanaj al clasei nobiliare de origine maghiară, arhitectura aulică a Renașterii transilvănene s-a menținut până târziu, în secolul al XVIII-lea, ca un însemn al dorinței de păstrare a independenței a acesteia în raport cu de Imperiul Habsburgic. Dat fiind acest fapt, structura castelelor și curiilor nobiliare care au evoluat în spiritul arhitecturii Renașterii în perioada secolelor XVI-XVII se află în strânsă legătură cu exemplul construcțiilor princiare, proiectele fiind elaborate adeseori chiar de arhitecți italieni, angajați ai curții.

Tudor UREA (Universitatea „Lucian Blaga”, Sibiu/“Lucian Blaga” University, Sibiu), *Considerații privind istoricul cercetării cu privire la nomenclatura și birocrăția de partid și de stat (Perspectives upon the Research History on Nomenclatura, and on Party and State Bureaucracy)*

Abstract: The paper aims to provide a brief picture of the research history on party and state nomenclature and bureaucracy, of party schools, as true platforms for the formation and improvement of bureaucracy at the level of party organizations, in the administration of the communist state. The current state of knowledge on party and state bureaucracy in the states of the former communist bloc shows us that research, both in Romania and in Europe, has been mainly directed towards the study of the central elites of the communist parties and the nomenclature, ignoring almost entirely the study of party and state bureaucracy at the local level and of the laboratory in which it was formed and perfected. Historical research on the communist regime in Romania was launched after 1990, when the liberalization of historical discourse in democratic Romania created the premises for the renewal of the scientific research agenda, regarding the history of the communist period. After 2000, numerous documents regarding the political dimension of the history of the communist regime became available for research, so that the historical research is relaunched on the basis of the archival documents of the central elites, and of the nomenclature. In the last decade a growing interest in studying local political life during the communist regime and its actors is visible, as well as for cadre schools, real laboratories for training and improving the central and local nomenclature.

Rezumat: Lucrarea se dorește o imagine succintă a istoricului cercetării cu privire la nomenclatură și birocrăția de partid și de stat, a școlilor de partid, adevărate retorte de formare și perfecționare a birocrăției de la nivelul organizațiilor de partid, din administrația statului comunist. Stadiul actual al cunoașterii cu privire la birocrăția de partid și de stat în statele fostului bloc comunist ne arată că atât cercetările din România, cât și din spațiul european, au fost direcționate îndeosebi înspre studiul elitelor centrale ale partidelor comuniste și a nomenclaturii, ignorându-se cvasitotal studiul birocrăției de partid și de stat de la nivel local și a laboratorului în care s-a format și perfecționat. Cercetările istorice cu privire la regimul comunist din România se lansează după 1990, când liberalizarea discursului istoric în România democrată crează premisele reînnoirii agendei de cercetare științifică, cu privire la istoria perioadei comuniste. După anul 2000 devin disponibile pentru cercetare numeroase documente care privesc dimensiunea politică a istoriei regimului comunist, astfel că se relansează cercetarea istorică pe baza documentelor de arhivă a elitelor centrale, a nomenclaturii. În ultimul deceniu se remarcă un interes crescut pentru studierea vieții politice locale în timpul regimului comunist și a actorilor ei, dar și pentru școlile de cadre, adevărate laboratoare de formare și perfecționare a nomenclaturii centrale și locale.

Diana URSOI (Universitatea „Babeș-Bolyai”, Cluj/“Babeș-Bolyai” University, Cluj),
Witchcraft: A Global Subject in a Local Historiography (Vrăjitoria: un subiect global într-o istoriografie locală)

Abstract: This presentation aims to articulate a thematic survey of the local historiography of witchcraft trials in early modern Transylvania. The focal point of the analysis is the intriguing discrepancy between historians' interest in witchcraft trials from the Hungarian community of Cluj and the total lack of attention to the Saxon trials' protocols. What motivates the researchers' preoccupation with the protocols of the witchcraft trials in Cluj? Why has the focus on Saxon witchcraft trials been significantly lower over time? What were the concerns of the Saxon historians in the communist and post-communist period, given that the subject of witchcraft was never a central point for local German historiography? Taking into consideration that no historiographical analysis has focused on historical writings dedicated to witchcraft trials in this area, this study attempts to fill in the existing gaps through a critical assessment of the literature. On the other hand, the conclusion of the analysis is even more interesting as it outlines how local research trends have relied on Western European models and tried to synchronize with the dominant historiographical schools of the various decades of the twentieth and twenty-first centuries.

Rezumat: Scopul prezentării mele este de a articula o incursiune tematică în istoriografia locală a proceselor de vrăjitorie din Transilvania modernă timpurie, pornind de la discrepanța dintre interesul istoricilor pentru procesele de vrăjitorie din comunitatea maghiară a orașului Cluj și totala lipsă de atenție pentru documentele de proveniență săsească. Ce motivează stăruința cercetătorilor asupra studierii protocoalele de judecată ale proceselor de vrăjitorie din Cluj? De ce atenția pentru procesele săsești a fost semnificativ mai redusă de-a lungul timpului? Care erau preocupările istoricilor sași în perioada comunistă și post-comunistă, având în vedere că subiectul proceselor de vrăjitorie nu a fost niciodată un punct central al istoriografiei germane locale. Până la acest moment, nu există o analiză istoriografică care să se concentreze asupra scrisului istoric dedicat proceselor de vrăjitorie din acest spațiu, astfel că prezentarea de față suplinește lacune existente în evaluarea domeniului de cercetare. Pe de altă parte, concluziile la care ajunge cercetarea sunt cu atât mai interesante cu cât se încearcă sondarea modului în care tendințele locale în cercetarea subiectului au preluat modele vest europene și au încercat sincronizarea cu școlile istoriografice dominante în diversele decenii ale secolelor XX și XXI.